

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ
ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΤΟ
ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

ΑΡΙΘΜΟΣ 45

1903.

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΗΣ ΣΟΦΙΑΣ
ΣΤΑΔΟΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Πρόεδρος Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

Δ. ΧΙΓΙΝΗΤΗΣ, αντιπρόεδρος

Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΥ

Μ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Π. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Α. ΜΑΤΕΣΙΣ

Ε. ΡΩΜΑΝΟΣ

Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ

Γ. Σ. ΣΤΡΕΪΤ

Γραμματεὺς Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

(Ἀπόδομα ἐκ τοῦ Καταστατικοῦ)

Ἄρθρον 1^{ον}. Ἰδρύεται αὐτὸς ὁ Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. Σκοπὸς αὐτοῦ ἡ διάδοσις ὠφελίμων γνώσεων παρὰ τῷ λαῷ, ἰδίᾳ διὰ τῆς δημοσιεύσεως βιβλιαρίων εὐώνων, εὐληπτων, ὁμοιόμορφων καὶ φερόντων τὸ ὄνομα καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον 2^{ον}. Τὰ τοῦ Συλλόγου διοικεῖ Συμβούλιον ἑννεαμελὲς ἐκλεγόμενον κατὰ πενταετίαν, διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, ὑπὸ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας τῶν κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ συνέλευσιν παρόντων ἑταίρων.

Ἄρθρον 3^{ον}. Ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τριῶν τοῦλάχιστον μελῶν, ἐκλεγομένη δὲ κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἢ καὶ τῶν ἑταίρων, ὀρίζει τὴν ὕλην τῶν βιβλιαρίων, φροντίζουσα ὅπως ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἴναι ὁμαλὴ, ὅσον ἔνεστιν ὁμοιόμορφος, ἀπέχουσα ἐπίσης καὶ τῆς ἀρχαϊκότητος καὶ τῆς λεγομένης δημώδους.

Ἄρθρον 4^{ον}. Τῆς ἐκδόσεως καὶ διαδόσεως τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου ἐπιμελεῖται τὸ Συμβούλιον, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς δωρεᾶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διανομῆς αὐτῶν.

Ἄρθρον 5^{ον}. Οἱ ἑταῖροι, προτεινόμενοι ὑπὸ ἑνὸς τῶν συμβοῶν γινόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, συνεισφέρουσιν ἑτησίως ἀνὰ εἴτε ἐφάπαξ Δρ. 300. Λαμβάνουσι δὲ ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον παντὸς δημοσίου τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον 6^{ον}. Ἀναγράφονται ὡς δωρεῖται οἱ καταβάλλοντες Δραχμὰςλάχιστον ἑκατὸν, εἴτε ὡς εἰσφοράν εἰς τὸν Σύλλογον, εἴτε πρὸς αγοράν τύπων ἐκ τῶν δημοσιευμάτων αὐτοῦ ἐπὶ σκοπῷ δωρεᾶν διαδόσεως αὐτῶν ἐνεργουμένης ὑπὸ τοῦ Συλλόγου. Ἀναγράφονται δὲ ὡς εὐεργέται οἱ καταβάλλοντες Δραχμὰς τοῦλάχιστον ἑξακοσίας. Οἱ εὐεργέται εἰσὶν αὐτοδικαίῳ ἑταῖροι.

Ἄρθρον 7^{ον}. Εὐεργέται δύνανται ν' ἀνακηρυχθῶσιν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου οἱ καὶ ἄλλως παρασχόντες μεγάλας ὑπηρεσίας τῷ Συλλόγῳ.

Ἄρθρον 8^{ον}. Συνέλευσις τῶν ἑταίρων καλεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῶν καὶ ἑτέρων εἰς τακτικὴν συνεδρίαν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον, ἐκτάκτως δὲ εἰς ἀπορασίην τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον 9^{ον}. Ἡ σφραγὶς τοῦ Συλλόγου φέρει ἐν κύκλῳ τὸ ὄνομα τοῦ Συλλόγου, ἐν μέσῳ δὲ ἀνοικτὴν βιβλίον.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἐκαστον βιβλίον τοῦ Συλλόγου τιμᾶται λεπτά 40 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην καὶ 40 ἑκατοστὰ τοῦ χρ. φράγκου διὰ τὸ Ἐξωτερικόν. Τὰ ταχυδρομικὰ ἐπιβαρύνουν τὸν Σύλλογον.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβουν τὴν σειρὰν τοῦ 1902, ἀποτελουμένην ἐκ 12 βιβλίων, δύνανται νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομηταί, προπληρώνοντες ὡς ἐτησίαν συνδρομὴν δραχμὰς 4 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην καὶ φρ. χρ. 4 διὰ τὸ Ἐξωτερικόν. Αἱ ἐτήσiai συνδρομαὶ ἀρχίζουσι πάντοτε ἀπὸ τὸν μῆνα Ἰανουαρίου, οἱ δὲ ἐγγραφόμενοι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους λαμβάνουσι καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους προεκδοθέντα βιβλία. Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὰ Γραφεῖα τοῦ Συλλόγου, εἰς Ἀθήνας ὁδὸς Ἀκαδημίας 42, ἣ προπληρώνονται εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ὀριζομένους ἀντιπροσώπους. Αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομῆς, μὴ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀναλόγου ἀντιτίμου, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δύνανται νὰ καταβάλλουν τὰς συνδρομὰς αὐτῶν εἰς τοὺς κατὰ τόπους ταμίαις τοῦ Κράτους ἢ τὰ ὑποκαταστήματα τῆς Ἑθνικῆς Γραπῆς.

Πλὴν τούτων τὸν Σύλλογον ἀντιπροσωπεύουν :

Εἰς Βόλον ὁ κ. Κ. Παρασκευόπουλος βιβλιοπώλης, εἰς Ζάκυνθον ὁ κ. Σ. Μπαχώμης καὶ ὁ Δ. Σαμάρας βιβλ., εἰς Κέρκυραν ὁ κ. Σ. Γουλῆς καὶ ὁ κ. Ν. Ἰωαννίδης βιβλ., εἰς Κόρινθον ὁ κ. Μ. Μιχαλόπουλος βιβλ., εἰς Μεσολόγγιον ὁ κ. Σ. Ἀρβανίτης βιβλ., εἰς Πάτρας ὁ κ. Χρ. Βαριαντζᾶς βιβλ., εἰς Πύργον ὁ κ. Μ. Τερζόπουλος βιβλ., εἰς Σῦρον ὁ κ. Δ. Κυριαζόπουλος βιβλ., εἰς Τρίκκαλα ὁ κ. Μ. Σπυράκος βιβλ.

Εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁ κ. Δ. Βενετοκλῆς διευθ. τοῦ Ἀδερωφείου, εἰς Ἡράκλειον Κρήτης ὁ κ. Ἀλικιώτης βιβλ., εἰς Λεόβαν ὁ κ. Σ. Μπουντούρης, εἰς Μερσίναν ὁ κ. Χρ. Κ. Μαυρομάτης, εἰς Ὁδησσὸν ὁ κ. Α. Μάλτος καθηγ., εἰς Ρέθυμνον Κρήτης ὁ κ. Ε. Γενεράλης καθηγ., εἰς Τραπεζοῦντα ὁ κ. Ι. Παρχαρίδης.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ δημοσιεύσουν ἀγγελίας εἰς τὰ λευκὰ ἐσώφυλλα τῶν βιβλίων δύνανται ν' ἀπευθύνων πρὸς τὰ Γραφεῖα τοῦ Συλλόγου.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

Κατὰ τὸ ἀγγλικὸν τοῦ Ἀνδρέα Καρέγγη

ὑπὸ Γ. Μ. ΜΑΡΙΝΟΥ

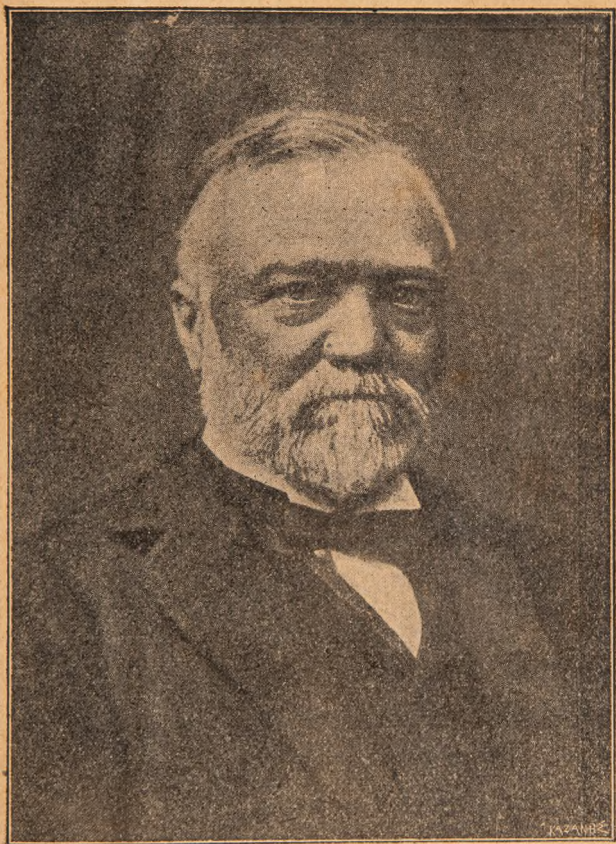
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1903

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ
ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΡΙΘ. 45. — ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1903

~~~~~
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΡΑΦΤΑΝΗ-ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΝΕΓΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὰ περιεχόμενα τοῦ βιβλίου τούτου ἐσταχυολογήθησαν ἐκ τῶν διαλέξεων καὶ μελετῶν, τὰς ὁποίας ὁ διάσημος διὰ τὴν ἐνεργετικὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου του Ἀνδρέας Καρνέγης συνέλεξε καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς δύο τόμους, ὑπὸ τὰς ἐπιγραφὰς «τὸ Κράτος τῆς Ἐργασίας» (*the Empire of business*) καὶ «τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Πλούτου» (*the Gospel of Wealth*). Αἱ δύο αὗται ἐπιγραφαὶ συνεχωρεύθησαν εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἀπανθλοσματος τούτου.

Αἱ πρακτικαὶ ἰδέαι καὶ αἱ πολῦτιμοι συμβουλαί, τὰς ὁποίας ὁ μεγαλεπήβολος ἐργοστασιάρχης ἀπενθύνει εἰς τοὺς νέους, τοὺς ζητοῦντας τὴν πρόοδον διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς ἰκανότητος καὶ τῆς τιμιότητός των, θὰ ἐκτιμηθοῦν βεβαίως παρ' ἡμῖν ὅσον ἐξετιμήθησαν εἰς τὴν θετὴν πατρίδα του τὴν Ἀμερικὴν, καὶ εἰς τὴν Σκωτίαν ὅπου εἶδε τὸ φῶς.

Ὁ Καρνέγης δὲν ἀποτείνεται εἰς μόνους τοὺς νέους τοὺς ἐργαζομένους χάριν ὑλικῆς προαγωγῆς· ἀποβλέπει εἰς τὰ εὐγενέστερα ἐλατήρια τῆς ψυχῆς

καὶ ἀνυψῶναι τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας, ὑποδεικνύων
καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ πλουσίου καὶ τὸν τρόπον τῆς
διαθέσεως τοῦ ἐντίμως ἀποκτηθέντος πλούτου.

Εἰς τὰς χρηστὰς καὶ χρησίμους συμβουλὰς του
δίδει πρόσθετον κῦρος ἡ ἐπιτυχία, μὲ τὴν ὅποian
ἐφηρμόσθησαν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ὅτε ἐπάλαιε
κατὰ τῆς περιίης καὶ μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ μνθώ-
δους του πλούτου.

Γ. Μ. Μ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ

ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΝΕΓΗ

Ὁ Ἀνδρέας Καρνέγης ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκωτίαν.

Ἦτο δώδεκα ἐτῶν ὅταν ἡ οἰκογένειά του ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πατρίδα διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς μικρὰν ἐπαρχιακὴν πόλιν τῆς Ἀμερικῆς.

Οἱ γονεῖς του ἦσαν ἀμπτωχοι, ὥστε ὁ μικρὸς Ἀνδρέας ἠναγκάσθη ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας νὰ ἀρχίσῃ ἐργασίαν διὰ νὰ κερδίζῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον.

Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας του δὲν ἦτο ἱκανὸς δι' ἄλλο τίποτε, εἰσῆλθεν εἰς κλωστήριον μὲ μισθὸν ἐν δολλάριον καὶ εἴκοσι ἑκατοστὰ¹ τὴν ἐβδομάδα.

Ἡ λύπη του ὅτι ἔβλεπε τὴν πτωχείαν τῶν γονέων του ἐμετριάσθη ὅταν ἤρχισε νὰ κερδίζῃ ὀλίγα χρήματα· ἦτο μεγάλη ἡ εὐχαρίστησίς του ὅτι δὲν ἐπεβάρυνε πλέον τόσον τοὺς γονεῖς του καὶ ἀκόμη μεγα-

---

¹ Τὸ δολλάριον ἀξίζει 5 χρυσᾶ φράγκα ἢ 8 δρ. περίπου.

λητέρα ὅτι ἔδιδε καὶ αὐτὸς τὸ μέρος του εἰς τὰ ἐξοδα τῆς οἰκογενείας.

« Ἡ χαρά μου, λέγει, ἦτο ἀπερίγραπτος, ὅταν ἔλα-
 »βα τὸν μισθὸν τῆς πρώτης ἐβδομάδος. Δάκρυα ἔτρε-
 »ξαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εὐχαρίστησα τὸν
 »Θεὸν ὅτι ἠξιώθην νὰ γίνω χρήσιμος εἰς αὐτὸν τὸν
 »κόσμον.

» Ἐκατομμύρια δολλαρίων ἐπέρασαν κατόπιν ἀπὸ
 »τὰς χεῖράς μου. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἠσθάνθην εὐχαρί-
 »στησιν τόσην, ὅσην ὅταν ἐπληρώθην τὸ ἐν ἐκείνῳ δολ-
 »λάριον καὶ τὰ εἴκοσι ἑκατοστά. Ἦτο ἡ πρώτη ἀμοιβὴ
 »τῶν κόπων μου, ἀντεπροσώπευε μιᾷς ὀλοκλήρου ἐβδο-
 »μάδος βαρεῖαν ἐργασίαν. Φαντασθῆτε παιδίον ὀδώδεκα
 »ἔτῶν νὰ σηκώνεται προτοῦ ἐξημερώσῃ, νὰ πηγαίνει εἰς
 »τὸ ἐργοστάσιον καθ' ἡμέραν, ἐκτὸς τῆς Κυριακῆς, καὶ
 »νὰ ἐργάζεται ἕως τὴν νύκτα, μὲ διάλειμμα τεσσαρά-
 »κοντα μόνον λεπτῶν τὸ μεσημέρι.»

Ἀλλ' ἦτο νέος, ἐτρέφετο μὲ ὄνειρα καὶ εἶχε τὴν
 ἐνδόμυχον πεποίθησιν ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ καλητερεύσῃ
 ἡ θέσις του. Ἐπειτα ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἦτο πλέον μι-
 κρός, ὅτι ἐμεγάλωνε, καὶ ἦτο εὐτυχὴς διὰ τοῦτο.

Κατόπιν εἰσῆλθεν εἰς ἄλλο ἐργοστάσιον, ὅπου ἔρ-
 γον του εἶχε νὰ θερμαίνει τοὺς λέβητας καὶ νὰ ἐπι-
 βλέπῃ τὰς μηχανάς. Ἦτο δεκατριῶν ἔτῶν τότε.

Εἶχε μεγάλην εὐθύνην καὶ ἐφοβεῖτο μὴ συμβῇ κανὲν λάθος. Πολλάκις ἐσηκώνετο τὴν νύκτα καὶ ἐπήγαινε νὰ παρατηρήσῃ ἂν ὅλα ἦσαν ἐν τάξει.

Ὁ μισθὸς τοῦ ἠῤῥξῆσε τότε εἰς δύο καὶ ἥμισυ δολάρια τὴν ἐβδομάδα.

Μετὰ ἐν ἔτος μετώκησε μὲ τὴν οἰκογένειάν τοῦ εἰς τὸ Πιτσβούργον, ἄλλην πόλιν τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου εὔρε θέσιν διανομέως εἰς τὸ τηλεγραφεῖον.

Ἦτο πολὺ εὐχαριστημένος εἰς τὴν νέαν τοῦ θέσιν, ἐφοβεῖτο ὅμως μὴπως τὴν χάσῃ, διότι, ξένος ἐκεῖ, δὲν ἐγνώριζεν ἀκόμη οὔτε τὰ ὀνόματα, οὔτε τὰς διευθύνσεις τῶν κατοίκων. Ἀλλὰ δὲν ἀπεθαρρύνθη.

Διατρέχων τὴν πόλιν παρετήρει μὲ προσοχὴν καὶ ἐμάνθανε τὰ ὀνόματα καὶ τὰς διευθύνσεις ὄλων τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ κατώρθωσεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ τὰ ἔχῃ πρόχειρα εἰς τὴν μνήμην τοῦ.

Ἐνῶ ἔμενεν εἰς τὸ Τηλεγραφεῖον περιμένων τὴν σειρὰν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ, δὲν ἔχανε τὸν καιρὸν τοῦ, ἀλλ' ἐπρόσεχεν εἰς τὸν χειρισμὸν τῆς τηλεγραφικῆς μηχανῆς καὶ ἔμαθε μόνος τοῦ νὰ τὴν μεταχειρίζεται καὶ αὐτός, εἰς τρόπον ὥστε νὰ συνεννοῇται μὲ ἄλλους τηλεγραφικοὺς σταθμούς, ὅταν τὸ πρῶν ἐλείπαν ἀκόμη οἱ τηλεγραφεταί.

Μετ' ὀλίγον μάλιστα κατώρθωσε νὰ ἐννοῇ ἀπὸ μό-

νον τὸν ἤχον τῆς μηχανῆς τὰς λέξεις, χωρὶς νὰ ἀναγνώσκη τὰ τηλεγραφικὰ σημεῖα. Τοῦτο τώρα εἶναι σύνηθες· ἀλλὰ τότε δύο μόνον τηλεγραφεῖται εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας εἶχαν τὴν ἱκανότητα αὐτὴν καὶ ὁ Καρνέγης τρίτος.

Ἡ ἱκανότης του αὐτὴ τὸν ἀνέδειξε καὶ ὁ μισθός του ἔγεινεν εἴκοσι καὶ πέντε δολλάρια τὸν μῆνα, ἥτοι τριακόσια δολλάρια τὸ ἔτος!

«Τὸ ποσὸν αὐτό, λέγει, ἦτο δι' ἐμὲ ἀληθινὴ περυσία. Ὄταν ἤμην ἐργάτης, αὐτὸ τὸ ποσὸν ὠνεύρουόμην ν' ἀποκτήσω, διότι μὲ τριακόσια δολλάρια ἡ νοικογένειά μου ἤμποροῦσε νὰ ζήσῃ ὅπωςδὴποτε ἀνεξάρτητος. Καὶ τώρα τὰ εἶχα! Ἐκτὸς δὲ τούτου, μετ' οὐλίγον ἐπρόσθεσα ἀπὸ ἑκτακτον ἐργασίαν καὶ ἄλλο κέρδος, ἐν δολλάριον τὴν ἐβδομάδα. Ὄταν κανεὶς καταπορθῶσῃ ἐκτὸς τῆς ἀπολαβῆς ἀπὸ τὴν τακτικὴν του ἐργασίαν νὰ εὕρίσκη καὶ ἄλλα εἰσοδήματα, νομίζω ὅτι αὐτὸ ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ ἐπιχείρησις.»

Τότε ἐγένετο ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ μέχρι Πιτσβούργου. Ὁ διευθυντὴς τῆς γραμμῆς ἤρχετο συχνὰ εἰς τὸ Τηλεγραφεῖον διὰ νὰ συνεννοῇται μὲ τὸν γενικὸν διευθυντὴν καὶ ἐκεῖ ἐγνώρισε τὸν Καρνέγη.

Ὄταν ἡ μεγάλη αὐτὴ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἐτοποθέτησεν ἰδικόν της σύρμα, τοῦ ἐπροτάθη ἡ θέσις

τηλεγραφετοῦ μὲ αὐξήσιν μισθοῦ δέκα δολλαρίων κατὰ μῆνα, τὴν ὁποίαν ἐθεώρησε τότε μυθώδη.

« Ὁ διευθυντὴς εἶχε μισθὸν 125 δολλάρια τὸν μῆνα, » λέγει ὁ Καρνέγης, καὶ δὲν ἐχώρει εἰς τὸν νοῦν μου » τί ἤμποροῦσε νὰ τὰ κάμῃ τόσα χρήματα! »

Ἐμείνε δεκατρία ἔτη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς εταιρείας καὶ διωρίσθη τέλος διευθυντὴς τοῦ τμήματος τοῦ Πιτσβούργου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ προΐσταμένου του, ὁ ὁποῖος εἶχε γίνῃ ἀντιπρόεδρος τῆς εταιρείας.

Μίαν ἡμέραν ἐκάλεσε τὸν Καρνέγην, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐκτιμήσῃ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του :

— Εἰπέ μου, Ἀνδρέα, τὸν ἠρώτησεν, ἤμπορεῖς νὰ εὔρης πεντακόσια δολλάρια διὰ μίαν ἐπιχείρησιν ;

Ὁ Καρνέγης εὐρέθη πρὸς στιγμὴν εἰς δύσκολον θέσιν, μὴ γνωρίζων τί νὰ ἀποκριθῇ, διότι δὲν εἶχε τὰ χρήματα. Ἀλλὰ ἡ ἔμφυτος ἐπιχειρηματικότης του καὶ τὸ προαίσθημα ὅτι τώρα ἤρχιζε τὸ στάδιόν του, τὸν ἔκαμε νὰ ἀπαντήσῃ :

— Μάλιστα, κύριε, νομίζω ὅτι ἤμπορῶ νὰ τὰ εὔρω.

— Καλά, παιδί μου, φέρε τα. Ἀπέθανε κάποιος καὶ μένουν δέκα μετοχαί του εἰς μίαν εταιρείαν. Θέλω νὰ τὰς ἀγοράσῃς. Ἀξίζουν πενήντα δολλάρια ἢ μία. Ἄν σοῦ λείψουν ὀλίγα χρήματα, ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ !

Ἄλλὰ ποῦ νὰ εὔρη τὰ χρήματα ; Ὡς ὑπερήφανος Σκῶτος δὲν κατεδέχετο νὰ δανεισθῇ ἀπὸ τὸν προῖστάμενόν του, ἐξ ἄλλου ὅμως ἡ περιουσία ὅλη τῆς οἰκογενείας του συνίστατο εἰς μίαν μόνην μικρὰν οἰκίαν, ἀξίας πεντακοσίων δολλαρίων, ἀγορασμένην ἀπὸ τὰς εἰκονομίας τῶν τελευταίων ἐτῶν.

Τὸ βράδυ ἀνέφερεν εἰς τοὺς γονεῖς του τὴν πρότασιν.

— Πρέπει νὰ εὔρεθῇ τὸ ποσόν, εἶπεν ὡς Πυθία ἡ μήτηρ του· νὰ ὑποθηκεύσωμεν τὸ σπίτι.

Τὰ χρήματα εὔρεθῆσαν καὶ ἡ οἰκία ὑποθηκεύθη διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ στάδιόν του ὁ Ἀνδρέας.

Αἱ μετοχαὶ ἔγιναν ἰδικαί του. Ἡ ἐταιρεία αὐτὴ ἐπλήρωνε τότε μηνιαῖον μέρισμα 1 0/0 καὶ ἡ πρώτη ἐπιταγὴ διὰ πέντε δολλάρια ἐστάλη εἰς τὸν Καρνέγην.

Ἡ ἐπιούσα ἦτο Κυριακὴ καὶ ὁ νεαρὸς ἐπιχειρηματίας μὲ τοὺς φίλους του ἔκαμε τὸν τακτικόν του περὶπατον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὄταν ἐκάθισαν κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, ἔδειξε τὴν ἐπιταγὴν του.

Διὰ τοὺς φίλους του καὶ δι' αὐτὸν ἀκόμη τὸ πρᾶγμα ἦτο ἐντελῶς νέον. Ἔως τότε ὅ,τι εἶχαν κερδίσῃ τὸ ἐχρεώστων μόνον εἰς τὴν ἐργασίαν των. Κέρδος ἀπὸ κεφάλαιον ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς παράξενον πρᾶγμα !

Πῶς τὸ χρῆμα γεννᾷ χρῆμα ; πῶς χωρὶς καμμίαν φροντίδα, χωρὶς κανένα κόπον ἤρχετο τὸ μυστηριῶδες

ἐκεῖνο κέρδος εἰς τὸν Καρνέγην; Δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ χωρέσῃ ἡ κεφαλὴ των !

— Πρώτην τότε φορὰν ἐπὶ ζωῆς μου, λέγει, προσηγορεύθην *κεφαλαιούχος* !

Ἄλλη περίστασις ἤνοιξεν εἰς τὸν Καρνέγην τὰς πύλας τοῦ πλούτου.

Μίαν ἡμέραν τὸν ἐπλησίασεν ἄνθρωπος ἐξωτερικοῦ ἀπλοῦ καὶ εἶπεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀντιπρόεδρον τῆς Ἑταιρείας. Συγχρόνως τοῦ ἐδειξεν ἐν σχέδιον ἀμάξης σιδηροδρομικῆς, ἰδικῆς του ἐφευρέσεως, ἀμάξης μὲ ὑπνωτήρια διὰ τοὺς ἐπιβάτας. Ἡ μεγάλη ἀξία τῆς ἐφευρέσεως ἐφώτισεν ὥς ἀστραπὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Καρνέγη καὶ ἔσπευσε νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἐφευρέτην εἰς τὸν προϋστάμενόν του.

Ἐκεῖνος ἐνεκολπώθη ἀμέσως τὴν νέαν ἐφεύρεσιν καὶ ἔκλεισε συμφωνίαν νὰ δοκιμάσουν δύο τοιαύτας ἀμάξας εἰς τὴν γραμμὴν των.

Ὁ ἐφευρέτης ἐπρότεινεν εἰς τὸν νέον Καρνέγην συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν. Τὴν ἐδέχθη προθύμως. Αἱ καταβολαὶ θὰ ἐγίνοντο κατὰ μῆνα, διὰ δὲ τὴν πρώτην δόσιν ἡ ἀναλογία τοῦ Καρνέγη ἀνῆρχετο εἰς διακόσια ἐβδομήκοντα δολλάρια.

Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρῃ τὰ χρήματα ; Ἀπεφάσισε νὰ ἀποταθῇ εἰς τραπεζίτην.

Ὁ τραπεζίτης ἐδέχθη νὰ δανείσῃ τὰ χρήματα, μετὴν συμφωνίαν ὅτι ὁ Καρνέγης θὰ ἐξοφλήσῃ διὰ ὑόσεων δεκαπέντε δολλαρίων κατὰ μῆνα ἀπὸ τὸν μισθὸν του.

«Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω, λέγει, πῶς ὁ τραπεζίτης μὲ ἐκτύπησεν εἰς τὸν ὦμον καὶ μὲ ποῖον τόνον μου εἶπε : «Καλά, Ἀνδρέα, σ' ἐμπιστεύομαι». Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔγεινα πλέον ὀριστικῶς ἐπιχειρηματίας· ὑπέγραψα τὸ πρῶτόν μου συνάλλαγμα καὶ τὸ σπουδαιότερον (συναλλάγματα ὁ καθεὶς ἡμπορεῖ νὰ ὑπογράψῃ), εὗρέθη τραπεζίτης, ὅστις ἐδέχθη τὴν ὑπογραφήν μου.»

Ἡ ἐπιχείρησις ἐπέτυχε θαυμασία καὶ ἔδωκε τὰ πρῶτα οὐσιώδη κέρδη εἰς τὸν Καρνέγη.

Ὁ Καρνέγης μετ' ὀλίγον ἔλαβε νέον προβιδασμὸν εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν Ἑταιρείαν καὶ ἀνέμιχθη εἰς νέαν ἐπιχείρησιν.

Ἔως τότε αἱ γέφυραι τῶν σιδηροδρόμων ἐγίνοντο ξύλιναι καὶ ἡ ἑταιρεία του διὰ πρώτην φορὰν ἐδοκίμαζε νὰ κατασκευάσῃ σιδηρᾶν γέφυραν. Ὁ Καρνέγης ἐπρόβλεψεν ὅτι γέφυραι ξύλιναι δὲν θὰ ἐγίνοντο πλέον καὶ διωργάνωσεν ἑταιρείαν διὰ τὴν κατασκευὴν γεφυρῶν σιδηρῶν.

Ὁ τραπεζίτης τοῦ πάλιν τὸν ἐδοκίμησεν. Ἡ ἑταιρεία ἐπέτυχε θαυμασίως· αὐτὴ κατεσκεύασε τὰς σπουδαιότερας γεφύρας εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Ἀπεφάσισε τότε νὰ ἐργάζεται πλέον διὰ λογαριασμόν του καὶ παρητήθη ἀπὸ τὴν σιδηροδρομικὴν ἐταιρείαν. Ὅ,τι ἐκέρδιζεν ἀπὸ μίαν ἐπιχείρησιν, ἐχρησίμευεν ὡς κεφάλαιον διὰ νέαν καὶ ἡ περιουσία του ἠϋξάνεν ἀπὸ ἑτους εἰς ἔτος.

Ἦτο τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν ὅταν ὠργάνωσε τὸ πρῶτον συνδικαῖον τοῦ χάλυθος. Εἶχε πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς ἀντιπάλους καὶ εὔρε δυσκολίας σχεδὸν ἀνυπερβλήτους. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνίκησε. Κατῴρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ εἰς χεῖράς του ὅλην σχεδὸν τὴν βιομηχανίαν τοῦ χάλυθος εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ νὰ ἰδρύσῃ ἐργοστάσια κολοσσιαίων διαστάσεων. Τὰ καταστήματα αὐτὰ καὶ τὴν ὅλην του ἐγκατάστασιν παρεχώρησεν ὁ Καρνέγης πρό τινων ἐτῶν εἰς ἐταιρείαν ἀντὶ τεσσαράκοντα ἑκατομμυρίων λιρῶν, ἥτοι ὀραχμῶν σημερινῶν 1,600,000,000 ! Τὸ μυθῶδες τοῦτο ποσὸν μαρτυρεῖ τὸ μέγεθος τῆς βιομηχανικῆς ἐπιτυχίας τοῦ Καρνέγη.

Ἡ περιουσία του ὑπολογίζεται σήμερον εἰς τριακόσια ἕως τετρακόσια ἑκατομμύρια δολλαρίων, τὴν χρησιμοποιοῦ δὲ διὰ κοινωφελῆ ἔργα. Ἐδῶρησε πέντε ἑκατομμύρια πρὸς ἱδρύσιν δημοσίας βιβλιοθήκης εἰς τὸ Πιτσβοῦργον καὶ ὑπεσχέθη νὰ ἀφιερῶσῃ ἄλλα εἴκοσι ἑκατομμύρια εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, ὅπου ἐδημιούργησε τὴν περιουσίαν του. Ἐῴωκεν ἄλλα πέντε ἑκατομμύρια

εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Πενσυλ-
βανίας καὶ δύο ἑκατομμύρια εἰς τὴν Σκωτίαν, τὸ
τόπον τῆς γεννήσεώς του.

Ἡ ἀγαθοεργία του εἶναι ἀνεξάντλητος. Αἱ μέχρι
τέλους τοῦ 1901 δωρεαὶ τοῦ Καρνέγη, πρὸς ἴδρυσιν
375 βιβλιοθηκῶν καὶ χάριν ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν σκο-
πῶν, ἀνέρχονται εἰς 67,212,923 δολλάρια, διανεμόν-
ται δὲ κατὰ χώρας ὡς ἐξῆς :

Εἰς πόλεις τῶν Ἡνωμ. Πολιτ:	δολλάρια	52,270,173
Εἰς πόλεις τῆς Σκωτίας	»	13,078,750
Εἰς τὸν Καναδᾶν	»	876,500
Εἰς τὴν Κοῦβαν	»	252,000
Εἰς τὴν Ἀγγλίαν	»	420,000
Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν	»	65,500
Διάφορα δῶρα εἰς τὴν Μεγ. Βρετταν.	»	250,000
		67,212,923

Δὲν ἔχομεν πρόχειρον πῖνακα διὰ τὸ ἔτος 1902,
ἀλλ' αἱ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος γενναιοδωρίαι του θὰ
ἐπρόσθεσαν βεβαίως πολλὰ ἑκατομμύρια εἰς τὸ ἄνω τε-
ράστιον ποσόν. Ἐβδομάς δὲν παρέρχεται χωρὶς νὰ σημειω-
θῇ νέα δωρεά του εἰς τὰς ἐφημερίδας. Παρεκτὸς τῶν εἰσ-
φορῶν του πρὸς ἴδρυσιν δημοσίων βιβλιοθηκῶν, ἐγράφη

ὅτι ἐπρόκειτο νὰ δωρήσῃ ἐσχάτως ἐν ἑκατομμύριον δολ-
λαρίων πρὸς ἀνέγερσιν μεγάρου εἰς Χάγην τῆς Ὀλλαν-
δίας διὰ τὸ Διεθνὲς Συνέδριον τῆς Εἰρήνης.

Ὁ ἔξοχος αὐτὸς ἄνθρωπος, δημιουργήμα τῆς θελή-
σεως καὶ τῆς ἰκανότητός του, ὁμιλεῖ μὲ εὐφράδειαν,
κάμνει δημοσίας διαλέξεις πολιτικὰς καὶ θρησκευτικὰς
καὶ ἐδημοσίευσε βιβλία πλήρη πρακτικοῦ πνεύματος,
τῶν ὁποίων ἀπάνθισμα εἶνε τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόν-
τος βιβλιαρίου.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Εἶναι καλὸν διὰ τοὺς νέους ν' ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπὸ θέσιν ταπεινὴν. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μεγαλητέρους ἐπιχειρηματίας τῆς Ἀμερικῆς ἤρχισαν ἀπὸ τὴν *σκοῦπαν*· πρώτη των ἐργασία ἦτο τὸ σάρωμα τοῦ γραφείου ὅπου εἰργάζοντο. Τώρα ἔχουσιν συνήθως ὑπηρέτας διὰ νὰ σαρώνουν τὰ γραφεῖα. Ἀλλὰ καὶ τώρα, ἂν τύχη νὰ λείψῃ ὁ ὑπηρέτης, ὁ νέος, ὁ ὅποιος τὸ ἔχει μέσα του νὰ γίνῃ μίαν ἡμέραν κορυφὴ τοῦ καταστήματος, δὲν θὰ διστάσῃ καὶ νὰ σαρώσῃ.

Ἐγὼ ἐσάρωσα πολλάκις τὸ γραφεῖον τοῦ προϊστάμενου μου καὶ εἶχα ὡς βοηθοὺς τρεῖς τῶν πλουσιωτέρων σήμερον ἀνδρῶν τοῦ Πιτσβούργου.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἡῦρατε ἐργασίαν : ἡ μόνη σας σκέψις, ἡ μόνη σας προσπάθεια πρέπει νὰ εἶναι πῶς θὰ προοδεύσετε.

Δὲν οἶδω οὔτε λεπτόν διὰ τὸν νέον ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δὲν φαντάζεται ἐξ ἀρχῆς τὸν ἐαυτόν του συνέταιρον ἢ καὶ διευθυντὴν μιᾶς μεγάλης ἐπιχειρήσεως.

Μὴ περιορίζετε τὴν φιλοδοξίαν σας εἰς τὴν θέσιν λογιστοῦ ἢ ἀνωτέρου τινὸς ὑπαλλήλου. Λέγετε μὲ τὸν νοῦν σας : « Ἡ θέσις μου εἶνε εἰς τὴν κορυφήν ». Προσοχὴ μόνον νὰ ὑψωθῇτε μὲ ἀκηλίεωτον ὄνομα!

Ὅλοι βεβαίως γνωρίζετε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς ἐπιτυχία εἰς τὴν ζωὴν ἂν δὲν εἴσθε φιλαλήθεις καὶ τίμιοι εἰς τὴν ἐργασίαν σας, ἂν δὲν διάγετε βίον κόσμιον, ἀπηλλαγμένον ρύπου καὶ κακῶν συναναστροφῶν.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου.

Ἀπὸ τρεῖς κινδύνους πρὸ πάντων πρέπει νὰ προφυλάττεσθε.

Πρῶτον, ἀποφεύγετε τὰ ποτά. Τίποτε δὲν καταστρέφει τὸν βίον καὶ τὸ στάδιον ἐνὸς νέου τόσον ὅσον ἡ χρῆσις των.

Δεύτερον, ἀπέχετε ἀπὸ τὰ κερδοσκοπικὰ παιχνίδια. Σπανιώτατα παραδείγματα ὑπάρχουν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀπέκτησαν καὶ διετήρησαν περιουσίαν διὰ τῆς κερδοσκοπίας.

Ὁ κερδοσκόπος καὶ ὁ ἐπιχειρηματίας βαδίζουν διὰ-

φορον ὁδὸν ἔλαστος. Ὁ πρῶτος ἐξαρτᾶται ἀπὸ μίαν ἀπλὴν εὐνοιαν τῆς τύχης. Εἶναι σήμερον ἑκατομμυριοῦχος, αὔριον ἡμπορεῖ νὰ εἶναι πάμπτωχος. Ὁ δεύτερος ὅμως διὰ τῆς ἀόκνου ἐργασίας, διὰ τῆς προσηλώσεως τοῦ νοῦ εἰς τὰς ὑποθέσεις, θὰ ἐπιτύχη ἐπὶ τέλους.

Ἀπαραίτητος ὅρος εἰς ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ ἐπιτύχουν εἶναι ἡ πίστις. Τίποτε δὲν καταστρέφει τὴν πίστιν ἐνὸς νέου ὅσον ἡ φήμη ὅτι παίζει.

Ἀδιάφορον ἂν κερδίζει ἢ χάνει.— Ἡ ἰδέα ὅτι παίζει ἀρκεῖ.

Τρίτον, μὴ δίδετε ἀσυλλόγιστα τὴν ὑπογραφήν σας διὰ συναλλάγματα φίλων σας. Ποτὲ μὴ δανείζετε μ' εὐκολίαν τὸ ὄνομά σας.

Τὸ αἶσθημα τῆς φιλίας, τὸ ὅποῖον μᾶς ὠθεῖ νὰ διευκολύνωμεν τοὺς φίλους μας, δύναται νὰ γίνῃ πρόξενον μεγάλου κακοῦ. Ὅταν κανεὶς θέτῃ τὴν ὑπογραφήν του εἰς συναλλάγματα ὑπὲρ φίλων του καὶ τύχῃ νὰ ἔχῃ ὁ ἴδιος ὑποχρεώσεις εἰς τρίτους, δὲν διακινδυνεύει τὴν ἰδικὴν του πίστιν μόνον ἢ τὰ ἰδικὰ του κεφάλαια, ἀλλὰ καὶ τὰ χρήματα τῶν πιστωτῶν του.

Ἀλλὰ αὐτὰ δὲν ἀρκοῦν. Ὁ νέος, ὁ ὀπίσῃος θέλει νὰ

προαχθῇ, πρέπει νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν πρὸς-σταμένων του.

Ἄν ἐργάζεται εἰς λογιστήριον, ἃς μὴ περιορίζεται εἰς μόνον τὰ κατὰστικὰ του. Ἴσως ἀνεύρῃ λάθος εἰς βιβλίον καὶ ἄλλου ὑπαλλήλου. Ἄν τὸν ἔστειλαν κάπου μὲ ἐιδικὴν ἐντολήν, ἃς τὴν ὑπερβῇ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀναμενομένην ἀπάντησιν. Ἄν ποτε τύχῃ εἰς τὸν κύκλον τῆς ἐργασίας σας νὰ λάβετε διαταγὴν, τῆς ὁπείας ἡ ἐκτέλεσις νομίζετε ὅτι δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ζημίαν εἰς τὸ κατὰστημα ὅπου ἐργάζεσθε, ἔχετε τὸ θάρρος νὰ εἰπῇτε τὴν γνώμην σας. Εἰπῆτέ την μὲ τόλμην, δι-καιολογήσατέ την καὶ ἀποδείξατε εἰς τὸν πρὸςτάμε-νόν σας ὅτι καὶ ὅταν ἐκεῖνος σκέπτεται περὶ ἄλλων, σεῖς ἐπὶ ὥρας, ἐνῶ ἐνόμιζεν ἴσως ὅτι κοιμᾶσθε, ἐμελε-τᾶτε πῶς νὰ ὑπερασπίσετε τὰ συμφέροντα τοῦ κατα-στήματος.

Ἴσως θὰ ἔχετε δίκαιον, ἴσως καὶ ἄδικον. Οὕτως ἢ ἄλλως ἐκάματε τὸ πρῶτον βῆμα, προσελκύσαντες τὴν προσοχὴν τοῦ πρὸςσταμένου σας. Ἐνόησεν ὅτι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του δὲν ἔχει ἐν ξόανον, ἀλλ' ἄνδρα, ὃ ὅποιος δὲν ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ἐργάζεται τόσας ὥρας διὰ νὰ λαμβάνῃ τόσον μισθόν, ἀλλ' ἀφιερώνει ὅλας τὰς ὥρας του καὶ ὅλας τὰς σκέψεις του εἰς τὰ συμφέ-ροντα τοῦ πρὸςσταμένου του.

Θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ ζητηθῇ ἡ γνώμη σας καὶ διὰ ζητήματα γενικώτερα. Αὐτὸς εἶνε ὁ δρόμος διὰ νὰ γίνετε συνέταιροι, ἂν ὄχι μὲ τοὺς ἰδίους προϊσταμένους σας, μὲ ἄλλους.

Ἀσφαλὲς χαρακτηριστικὸν τοῦ νέου, ὁ ὅποιος θὰ προοδεύσῃ, εἶναι ὅτι τὰ ἐξοδὰ του δὲν ὑπερβαίνουν τὰ ἔσοδα. Ἀρχίζει νὰ κάμνῃ οἰκονομίας μόλις ἀρχίζει νὰ κερδίζει. Δὲν σημαίνει πόσα οἰκονομεῖ, ἀρκεῖ ὅτι ἔχει περισσεύματα, ὅσον ὀλίγα καὶ ἂν εἶναι.

Τοποθέτησε τὰς οἰκονομίας σου, ὅπου πεισθῇς ὅτι ἔχεις ἀσφάλειαν καὶ ἐλπίδα κέρδους, ἀλλὰ πρόσεχε : μὴ παίζῃς ! Τὰ ὀλίγα ὅσα οἰκονομεῖς εἰς τὴν ἀρχήν, θὰ σοῦ προμηθεύσουν εἰς τὸ μέλλον πιστώσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ σὲ ἐκπλήξουν.

Οἱ κεφαλαιοῦχοι ἐμπιστεύονται τοὺς νέους τοῦ εἴδους τούτου. Διὰ κάθε ἑκατὸν δολλάρια, τὰ ὁποῖα κατῴρθωσες νὰ οἰκονομήσῃς, ὁ κεφαλαιοῦχος σοῦ δίδει πίστωσιν χιλίων, —διὰ κάθε χίλια θὰ σοῦ δώσῃ πίστωσιν πενήντα χιλιάδων.

Οἱ προϊστάμενοί σου δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ κεφάλαια, ἀλλ' ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀπέδειξαν ὅτι ἡμποροῦν νὰ σχηματίσουν κεφάλαια.

Ὑπάρχουν βεβαίως ἄλλα ἰδεώδη εὐγενέστερα καὶ ὑψηλότερα ἀπὸ τὸ νὰ θησαυρίζῃ κανεῖς. Ὡς τελικὸς σκοπός, ἡ ἀπόκτησις πλούτου δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑψηλόν. Προϋποθέτω ὅτι θέλεις καὶ ποθεῖς τὸν πλούτον μόνον ὡς μέσον διὰ νὰ φανῇς ὅσον τὸ δυνατόν εὐεργετικώτερός.

Ὅπωςδὴποτε ἔχε τοῦτο ὡς κανόνα : ποτὲ τὰ ἐξοδά σου νὰ μὴ ὑπερβαίνουν τὸ εἰσόδημά σου.

Μὴ χάσης τὴν ὑπομονὴν καὶ τὸ θάρρος σου, ἐὰν τὰ ἔτη παρέρχωνται χωρὶς νὰ προάγῃς. Ἐὰν ἔχῃς ἀξίαν, θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα σου.

Ἀδίκως παραπονοῦνται μερικοὶ νέοι ὅτι δὲν ἐστάθησαν τυχεροί· δὲν ὑπάρχει κανεῖς εἰς τὸν ὅποιον νὰ μὴ παρουσιάσῃ περίστασις προόδου, ἀρκεῖ μόνον νὰ τὴν ἀντελήφῃ. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν οἱ προϋστάμενοί του ζυγίζουν τὴν ἀξίαν του. Ὁ παραπονούμενος ὅτι δὲν εἶχε τύχην, εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὅποιος δὲν εὗρέθη σωστὸς εἰς τὸ ζύγισμα· διότι τοῦ ἔλειπε κάτι εἴτε ἀπὸ ἱκανότητα, εἴτε ἀπὸ τιμιότητα, εἴτε ἀπὸ ἔξεις, εἴτε ἀπὸ σχέσεις, εἴτε ἀπὸ ἄλλο οἶονδὴποτε.

Ὁ κύριος ὅρος τῆς ἐπιτυχίας, τὸ μέγα μυστικόν, εἶναι νὰ συγκεντρῶνῃς ὅλην σου τὴν ἐνέργειαν, τὴν σκέ-

ψιν καὶ τὰ κεφάλαια ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπεδόθης.

Ἐκεῖνοι ἀποτυγχάνουν, οἱ ὅποιοι σκορπίζουν τὴν προσοχὴν καὶ τὰ μέσα των εἰς διαφόρους διευθύνσεις. Δὲν εἶναι ὀρθὸν τὸ ῥητόν : «Μὴ βάλῃς ὅλα σου τὰ αὐγὰ εἰς ἓνα καλάθι». — Ἐξ ἐναντίας : βάλε τα ὅλα εἰς ἓνα καλάθι, ἀλλὰ πρόσεχε τὸ καλάθι !

ΕΡΓΑΣΙΑ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ

Ἡ λέξις *ἐργασία* σημαίνει πολλά καὶ περιλαμβάνει πᾶσαν ἐνέργειαν πρὸς τινα σκοπόν.

Ὁ ἱεροκῆρυξ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, ὁ ἱατρὸς ἐξασκῶν τὸ ἐπάγγελμά του, ὁ ποιητὴς ὅταν γράφῃ στίχους, ὁ καθηγητὴς εἰς τὴν παράδοσίν του, ὅλοι ἐργάζονται. Ἀλλ' ἐδῶ ὁμιλοῦμεν εἰδικῶς περὶ τῆς ἐργασίας τοῦ ἐμπόρου, τοῦ βιομηχάνου, τοῦ τραπεζίτου, — τῆς ἐργασίας ἐκείνης, ἣ ὅποια ἔχει χαρακτῆρα ἐπιχειρήσεως. Οἱ τοιοῦτοι, κοινῶς λεγόμενοι ἐπιχειρηματῆται, ποῖοι ἀκριβῶς εἶναι ; Ὁ ἐπὶ μισθῷ διευθυντὴς σιδηροδρομικῆς ἐταιρείας ἢ ὁ διοικητὴς τραπεζίτης, ἢ ὅποιοσδήποτε μισθωτὸς ὑπάλλληλος, εἶναι ἐπιχειρηματῆται ;

Ὑπὸ τὴν κυριολεκτικὴν σημασίαν τῆς λέξεως, ὄχι.

Διὰ τὴν θεωρηθῆ κανεῖς ἐξ αὐτῶν ἐπιχειρηματίας, πρέπει τοῦλάχιστον νὰ ἔχῃ συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, τὴν ὁποίαν διευθύνει καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει προσηλωμένην ὅλην τὴν προσοχὴν του, καὶ νὰ μὴ ἀρκῇται εἰς τὸν μισθόν του, ἀλλὰ νὰ προσδοκᾷ κέρδη ἀπὸ τὴν ἐπιχείρησιν.

Τοιοιουτοτρόπως ἐκτίθεται εἰς κινδύνους· ῥίπτεται εἰς τὸ πέλαγος χωρὶς τὸ σωσίβιον, τὸ ὁποῖον παρέχει εἰς τὸν μισθωτὸν ὑπάλλληλον ὁ μισθός.

Μόνον μὲ τὸν μισθὸν δὲν ἡμπορεῖ νὰ σχηματισθῇ περιουσία ἀξία λόγου, ἐνῶ ὁ ἐπιχειρηματίας ζητεῖ ἴσα ἴσα νὰ πλουτήσῃ.

Ἡ ἐκλογή τοῦ εἵδους τῆς ἐργασίας, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιδοθῇ κανεῖς, ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα. Ἄλλ' ὅ,τι ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ, εἰς ἐκεῖνο πρέπει καὶ νὰ ἀφοσιωθῇ.

Ἄν ἐμπορεύεται τὸν καφέν, μόνον περὶ καφέ νὰ σκέπτεται· ἂν ἐμπορεύεται τὴν ζάχαριν, μόνον τὴν ζάχαριν νὰ συλλογίζεται, καὶ νὰ μὴ ἀνακατεύῃ τὰ δύο, παρεκτὸς ὅταν πίνῃ τὸν καφέν του μὲ τὴν ζάχαριν.

Δὲν ἡμπορεῖ κανεῖς νὰ ἐπιδοθῇ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ εἰς ἓν μόνον, καὶ πάλιν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς αὐτὸ πρέπει νὰ ἔχῃ ἱκανότητα.

Δὲν ἀπήντησα ἀκόμῃ ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος νὰ ἐπιδοθῇ συγχρόνως καὶ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς δύο εἶδη ἐργασίας. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος εἶναι τόσον δυσεύρετος, ὅσον καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἐσκέπτετο εἰς δύο γλώσσας.

Μεταξὺ σας ὑπάρχουν πολλοί, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ

πλουτήσουν διὰ τῆς ἐργασίας. Ἄλλ' ἐνῶ ἔχετε τοῦτο κατὰ νοῦν, εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν ἐπιζητεῖτε τοῦτο μόνον. Συναισθάνεσθε ὅτι εἰς τὴν ἐργασίαν ὑπάρχει στάδιον πρὸς ἐξάσκησιν μεγάλων προσόντων, τῆς ἐπιχειρηματικότητος, τῆς δραστηριότητος, τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ ὅλων τῶν εὐγενεστέρων χαρισμάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Συναισθάνεσθε προσέτι ὅτι οἱ οὕτως ἐργαζόμενοι γίνονται χρήσιμοι εἰς τὴν κοινωλίαν.

Ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἀρχήν.

Ὑπάρχει νέος ὁ ὅποιος, ἐνῶ φιλοδοξεῖ νὰ προαχθῇ διὰ τῶν ἐπιχειρήσεων, φαντάζεται συγχρόνως ὅτι θὰ ἐργάζεται ὅλην τὴν ζωὴν του ἐπὶ ὠρισμένῳ μισθῷ ; Κανεὶς βέβαια. Αὕτῃ εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἀνθρώπου ἐπιχειρηματίου καὶ μὴ ἐπιχειρηματίου.

Ὁ πρῶτος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως, ὁ δεύτερος κρέμαται ἀπὸ τὸν μισθόν του.

Ὅλοι θ' ἀρχίσετε τὸ στάδιόν σας μὲ μισθόν, ἀλλὰ ἐν θὰ τελειώσετε ὅλοι ὡς μισθωτοί.

Θὰ εὔρετε δυσκολίαν εἰς τὸ πρῶτον βῆμα, μεγάλην δυσκολίαν κατὰ κανόνα, ἀλλ' ἐκεῖ θὰ φανῇ ἡ ἀξιότης.

Ὁ ἄξιος φαίνεται ἀπὸ μικρός. Διεκρίθη εἰς τὸ σχο-

λεῖτον· ἔλαβε βραβεῖα· εἶναι ὁ πρῶτος τῆς τάξεώς του καὶ ἔδειξεν ἀσυνήθη προτερήματα· σέβεται τὸν ἑαυτὸν του, ἡ διαγωγή του εἶνε ἄμεμπτος, ἔχει τάξιν εἰς ὅλα καὶ ἀκούραστον φιλομάθειαν. Ἔχει καὶ ἄλλο προτέρημα· εἶναι οἰκονόμος· δὲν σπαταλᾷ εἰς περιττά, καὶ εἶναι ἀφωσιωμένος εἰς τὰς σπουδὰς του.

Ἐκτὸς τούτου, ἔχει ἄλλην ἰσχυρὰν ἐγγύησιν μελλούσης προόδου· Δὲν τὸν βαρύνει πλοῦτος. Εἶναι ἀναγκασμένος νὰ κάμῃ μόνος του τὸν δρόμον του. Δὲν εἶναι ἀκόμη ἑκατομμυριοῦχος, ἀλλὰ θὰ γίνῃ! Δὲν ἔχει πατέρα πλούσιον—ἡ τὸ πλεόν ἐπικίνδυνον—μητέρα πλουσίαν, ἡ ὁποία νὰ δύναται καὶ νὰ θέλῃ νὰ τὸν συντηρῇ ὀκνηρὸν καὶ ἄχρηστον.

Δὲν ἔχει σωσίδιον καὶ κατὰ συνέπειαν ἢ θὰ πνιγῇ ἢ θὰ κολυμβήσῃ.

Πρὶν ἀκόμη ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον, τὸν ἔχουν λάβῃ ὑπὸ σημείωσιν.

Ἐμπρὸς του εἶναι πολλοὶ δρόμοι, ἡ θύρα ἀνοίγεται δι' αὐτὸν πρὶν τὴν κτυπήσῃ· τὸν περιμένει ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τὸν ἔχει ἀνάγκην.

Τὸ πρῶτον βῆμα ἔγινε.

Οἱ ἄλλοι, ὅσοι δὲν ἔχουν ἐξαιρετικὰ πρσόντα, θὰ δυσκολευθοῦν· αὐτοὶ πρέπει νὰ κτυπήσουν θύρας, πρέ-

πει νὰ περιμένουν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους θὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ τὸ πρῶτον βῆμα.

Ἐρρίφθη λοιπὸν εἰς τὸ πέλαγος. Ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ σωσίβιον. Θὰ κολυμβήσῃ· δὲν ἐγεννήθη διὰ νὰ πνιγῇ. Καὶ τὸν βλέπετε νὰ παλαίῃ μὲ τὰ κύματα μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους φθάσῃ εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἐργασίας.

Κατ' ἀρχὰς βεβαίως δὲν εἶναι εἰς τὴν κορυφὴν, τοῦναντίον εἶναι πολὺ χαμηλά· καὶ τοῦτο εἶναι εὐτύχημα, διότι ἂν ἦτο ἀπὸ τῶρα ὑψηλά, δὲν θὰ εἶχε νὰ ἀναβῇ ὑψηλότερα. Ἀδιάφορον πόθεν ἀρχίζει, διότι τὰ προσόντα τὰ ὅποια ἔχει θὰ τὸν ὑψώσουν πάντοτε.

Ἀρχίζει μὲ πολὺ μικρὸν μισθὸν καὶ ἡ ἐργασία του εἶναι τυπικὴ, πολὺ τυπικωτέρα ἀπὸ ἐκείνην, διὰ τὴν ὅποیان αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἄξιος. Ἀλλ' ὅμως ὅ,τι κάμνει τὸ κάμνει εἰς τὴν ἐντέλειαν. Ἡμέραν τινὰ κᾶτι θὰ συμβῇ, ὥστε νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ προϊσταμένου του: Ἐχει ἀντιρρήσεις εἰς μίαν διαταγὴν του καὶ προτείνει καλητέραν γνώμην, ἢ προθυμοποιεῖται νὰ κάμῃ καὶ ἄλλην ἐργασίαν πρόσθετον. Κάποτε μένει ἀργότερα τοῦ συνήθους εἰς τὴν ἐργασίαν του, ἢ πηγαίνει ἐνωρίτερα. Ὁ προϊστάμενός του ἔνεχα ἔχ-

ἐκτάκτου ἀσχολίας συνέπεσε νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς ἐνῶρīs καὶ εὐρίσκει ἐκεῖ τὸν ὑπάλληλόν του· αὐτὸ ἄρκεῖ διὰ νὰ τὸν ἀνυψώσῃ εἰς τὴν ἐκτίμησίν του, αὐτὸ ἄρκεῖ διὰ νὰ πεισθῇ ὅτι δὲν ἐργάζεται μόνον χάριν τοῦ μισθοῦ του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐτελείωσεν ! Ἐξησφάλισε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ προϊσταμένου του.

Ἄλλην φορὰν πιθανὸν νὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὰ ἀσφαλίστήρια συμβόλαια ἐπὶ τινων ἐργασιῶν ἔληξαν καὶ δὲν τὸ ἀντελήφθη ὁ ἀρμόδιος ὑπάλληλος. Ἀδιάφορον ὅτι δὲν εἶναι ἰδιική του δουλειά, ἀδιάφορον ὅτι δὲν πληρώνεται δι' αὐτό· τὸ λέγει εἰς τὸν διευθυντὴν, προτείνει μάλιστα καὶ ἄλλον τρόπον ἀσφαλείας, διὰ τὸν ὁποῖον ἔτυχε νὰ ἀναγνώσῃ κᾶπου, ἀπλούστερον καὶ οἰκονομικώτερον. Διότι ὁ σημερινὸς ἐπιχειρηματίας πρέπει νὰ ἀναγινώσῃ, νὰ μελετᾷ καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν ῥίζαν ὅλων τῶν πραγμάτων διὰ νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς κινδύνους, οἱ ὅποιοι περιστοιχίζουν πᾶσαν ἐπιχείρησιν.

Δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ διευθύνουν ἐπιχείρησιν ὅσοι δὲν ἠξέϋρουν νὰ διακρίνουν τὸν ἱκανὸν ὑπάλληλόν των καὶ ἀπὸ τὴν πλέον ταπεινὴν θέσιν.

Καὶ λοιπὸν τὰ δύο πρῶτα βήματα ἔγιναν.

Πρῶτον, ἔκαμεν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του, καὶ δεύ-
τερον, εἴλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν προϋσταμένων του
καὶ τοὺς ἔπεισε περὶ τῆς ἀξίας του. Ἄλλ' ἔχει πολλὰ
ἀκόμῃ νὰ κάμῃ !

Ἀπέδειξε τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἱκανότητά του, ἀπέ-
δειξεν ὅτι ἔχει καὶ ἐν ἀπαραίτητον πλεονέκτημα—
κρίσιν.

Ἀπέδειξε καὶ κάτι ἐπίσης ἀπαραίτητον : ὅτι εἶναι
ἀφωσιωμένος εἰς τὸ ἔργον του, ὅτι παραμερίζει ὅλους
τοὺς πειρασμοὺς, οἱ ὅποιοι περικυκλώνουν συνήθως τοὺς
νέους, καὶ συγκεντρώνει τὴν προσοχὴν του, τὸν καιρὸν
του, τὴν δύναμιν τῆς θελήσεώς του εἰς τὴν ἐκτέλεσιν
τοῦ καθήκοντός του.

Πᾶσα ἄλλη μελέτη, ἀσχολία, διασκέδασις, ὑποχω-
ροῦν πρὸ τοῦ ἔργου του.

Ὁ μισθός του, ἐννοεῖται, αὐξάνει.

Ἡ ἐμπιστοσύνη μεταξὺ προϋσταμένου καὶ ὑπαλλή-
λου ἐπίσης. Ἄλλ' ἡ ἐμπιστοσύνη εἶναι φυτόν, τὸ
ὅποῖον ἔχει βραδεῖαν τὴν βλάβησιν, καὶ εἶναι μεγάλη
ἡ ἀπόστασις μεταξὺ μισθοῦ, ἔστω καὶ μεγάλου, καὶ
τῆς θέσεως συνεταίρου.

Ἄλλ' ὡς παρακολουθήσωμεν τὸν νέον ὑπάλληλον.
Αἱ ὑπηρεσίαι του βαθμηδὸν τὸν φέρουν εἰς στενωτέ-

ραν σχέσιν πρὸς τὸν προϊστάμενον, ὁ ὅποιος ἀρχίζει νὰ σκέπτεται ἂν δὲν εἶναι συμφέρον νὰ τὸν κάμῃ συνέταιρον. Τότε παρουσιάζεται τὸ μέγα ζήτημα: Εἶναι τίμιος καὶ εἰλικρινής ;

Ἡ τιμιότης, ἰδοὺ τὸ θεμέλιον τοῦ οἰκοδομήματος. Χωρὶς αὐτὴν δὲν ἀξίζει ὅση καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἱκανότης.

Ὁ ἐπιχειρηματίας ζητεῖ πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν μέλλοντα συνέταιρόν του τιμιότητα. Ἐκεῖνος ὁ ὅποιος παραστρατίζει ἀπὸ τὴν στενὴν ὁδὸν τῆς τιμιότητος, ἔστω καὶ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν προϊστάμενόν του, συντελεῖ μόνον εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του.

Λέγουσιν ὅτι σήμερον εἶναι ἀδύνατον εἰς νέον νὰ προαχθῇ, διότι αἱ ἐργασίαι γίνονται εἰς τόσον μεγάλην κλίμακα καὶ ἀπαιτοῦν τόσον σημαντικὰ κεφάλαια, ὥστε κατὰ συνέπειαν οἱ τοιοῦτοι νέοι εἶναι καταδικασμένοι νὰ ζοῦν μὲ μισθόν.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ εἶναι ἐσφαλμένη. Τώρα καθὼς καὶ πρότερον ὁ ὁρόμος εἶναι ἀνοικτὸς εἰς τοὺς ἱκανούς.

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ἐζήτησα ἀπὸ φίλον μου τραπεζίτην τὰ ὀνόματα τῶν προέδρων καὶ διευθυντῶν τῶν μεγάλων τραπεζῶν τῆς Νέας Ὑόρκης, ὅσοι ἤρχισαν τὸ στάδιόν των ὡς μικροὶ ὑπάλληλοι. Μοῦ ἔδωκε τριανταἑξ ὀνόματα καὶ μοῦ ὑπεσχέθη καὶ ἄλλα. Εἰς τὸν κατάλογον αὐτὸν δὲν ὑπάρχουν ὀνόματα νέων, οἱ ὅποιοι ἐφοίτησαν εἰς Πανεπιστήμιον.

Ἐζήτησα καὶ ἀνεσκάλευσα παντοῦ, ἀλλὰ δὲν εὗρηκα ἵχνος τοιούτων ἐπὶ κεφαλῇς μεγάλων ἐπιχειρήσεων, μολονότι μερικοὶ κατέχουν θέσεις ἐμπιστευτικὰς εἰς πιστωτικὰ ἰδρύματα.

Τοῦτο δὲν εἶναι παράδοξον. Οἱ ἐπιτυχόντες ἤρχισαν πολὺ ἐνωρίτερον τὸ στάδιόν των. Ἐν ᾧ ὁ φοιτητὴς εἰς τὰ πνευπιστήμια ἐμορφώνετο θεωρητικῶς, αὐτοὶ κατετρίβοντο εἰς τὸ σχολεῖον τῆς πείρας, ἀποκτῶντες ἐκεῖνας ἀκριβῶς τὰς γνώσεις, τῶν ὁποίων εἶχαν ἀνάγκην διὰ τοὺς μέλλοντας θριάμβους των.

Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῶν νέων, ὅσοι προορίζονται διὰ στά-

δια ἐπιστημονικά. Διὰ τούτους εἶναι ἀπαραίτητος ἡ πανεπιστημιακὴ ἐκπαίδευσις.

Ἀλλὰ ἡ σχεδὸν ἐντελὴς ἑλλειψις ἀποφοίτων τοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ θέσεις ὑψηλὰς εἰς τὸν κόσμον τῶν ἐπιχειρήσεων φέρει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι διὰ τὸν κλάδον τοῦτον ἡ πανεπιστημιακὴ ἐκπαίδευσις εἶνε ἄχρηστος.

Ἐν τούτοις ἤρχισαν ἀπὸ τινος νὰ ἰδρύωνται εἰδικαὶ σχολαὶ διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν νέων, οἱ ὅποιοι δεικνύουν κλίσιν πρὸς πρακτικὰ ἐπαγγέλματα. Οἱ ἐκ τοιούτων σχολῶν ἐξερχόμενοι ἔχουν ἐν σημαντικὸν πλεονέκτημα ἀπέναντι ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἀνεπτύχθησαν μόνον διὰ τῇ ἐργασίας : Ὁ διανοητικὸς ὀρίζων των εἶναι εὐρύτερος, ἀναζητοῦν τὴν ἀλήθειαν καὶ δέχονται εὐκολώτερον τὰς νέας ιδέας. Δὲν ὑποτιμῶ λοιπὸν τὴν ἀξίαν τῆς ἐκπαίδευσως, ἀλλὰ τὴν θέλω σύμφωνον πρὸς τὸ μέλλον, τὸ ὅποιον ἐπιδιώκει ὁ ἐκπαιδευόμενος.

Ὅπως δὴ ποτε καὶ ἂν εἰσέλθῃ κανεὶς εἰς τὴν ἐργασίαν, εἴτε ἀπὸ Πανεπιστήμιον, εἴτε ἀπὸ εἰδικὴν σχολὴν, εἴτε ὡς μικροῦ πλάττηλος ἀπ' εὐθείας, δὲν ἔχει καμμίαν βεβαιότητα ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ. Πολλοὶ ἀποτυγχάνουν

ἅμα θελήσουν νὰ γίνων ἀνεξάρτητοι καὶ νὰ ἰδρύσουν ἰδικὴν τῶν ἐργασίαν.

Αὐτὰ δὲν τὰ λέγω διὰ νὰ ἀποθαρρύνω κανένα.

Ἄλλως τε ὁ φύσει ἐπιχειρηματίας δὲν ἀποθαρρύνεται ἀπὸ λόγια. Θὰ ἐπιμείνῃ καὶ ἐπὶ τέλους θὰ ἐπιτύχῃ.

Ὡς παράδειγμα τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως καὶ ἐμπιστοσύνης, τὴν ὁποίαν ἐμπνέουν οἱ ἱκανοί, θὰ διηγηθῶ τὸ ἑξῆς :

Γνωρίζω εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἓνα μέγαν βιομήχανον, τὸν μεγαλύτερον τοῦ κόσμου εἰς τὸ εἶδος του, λαμπρὸν ἄνθρωπον.

Καθ' ὅσον ἐγήρασκεν, ἡσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ βάλῃ νέον αἷμα εἰς τὴν ἐργασίαν του, νὰ τὴν ἐνδυναμώσῃ προσλαμβάνων συνεταίρους νέους. Ἐμποροῦσεν ἀκόμη νὰ διευθύνῃ μόνος, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος.

Οἱ πλούσιοι πατέρες σπανίως ἔχουν υἱούς, οἱ ὁποῖοι νὰ κληρονομοῦν τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἐργασίαν. Τοῦτο ἴσως ἔχει καὶ τὰ καλὰ του ἐν συνόλῳ. Διότι, ἂν τῶν πλουσίων τὰ τέκνα εἶχαν τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν φιλοδοξίαν των, οἱ πτωχοὶ θὰ εἶχαν ὀλιγωτέρας πιθανότητας ἐπιτυχίας εἰς τὸν ἀγῶνα. Ὡστε εἰς κανὲν μέρος τῆς οἰκογενείας του δὲν ἀπέβλεψεν ὁ βιομήχανος αὐτὸς διὰ τὸ νέον αἷμα. Εἰς

νέος ὑπάλληλος ἄλλης ἐταιρείας εἶχεν ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν του κατὰ τὴν διαπραγματεύσιν ὑποθέσεώς τινος. Ὁ νέος αὐτὸς ἐπεσκέπτετο συχνὰ τὸν βιομήχανον. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἱκανότητός του ἐπέισθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτὸ ἦτο μία ἀπὸ τὰς πολλὰς ὀψεις τοῦ ζητήματος. Ἐζήτησε νὰ μάθῃ ποῖαι ἦσαν αἱ σχέσεις τοῦ νέου, ποῖαι αἱ ἑξῆς του, ποῖαι αἱ κλίσεις του, ποῖος ὁ χαρακτήρ του εἰς τὸν ἰδιωτικόν του βίον.

Ἐλαβε λαμπρὰς πληροφορίας περὶ ὅλων τούτων.

Ὁ νέος συνετῆρει χήραν μητέρα καὶ ἀδελφὴν· οἱ φίλοι του ἦσαν ἀξιόλογοι νέοι καὶ μερικοὶ πρεσβύτεροί του· ἦτο φιλομαθὴς, φιλαναγνώστης καὶ διεκρίνετο διὰ τὰ εὐγενῆ του αἰσθήματα. Μὲ ὀλίγα λόγια, ἦτο πρότυπον νέου καὶ, οἰκοθεν ἐννοεῖται, ἦτο πτωχός.

Ἐκάλεσε τὸν νέον καὶ εἶπεν ὅτι θέλει νὰ τὸν δοκιμάσῃ εἰς τὴν ἐργασίαν του, ἐδήλωσε καθαρὰ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον ἱκανὸν διὰ νὰ τὸν ἐλαφρώσῃ ἀπὸ τὰς πολλὰς φροντίδας.

Ἡ πρότασις ἦτο νὰ προσληφθῇ ὡς ἀπλοῦς ὑπάλληλος ἐπὶ δύο ἔτη καὶ νὰ ὑπόκειται εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις ὑπαλλήλου, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀρκετὰ ἐπαχθεῖς, διότι ἔπρεπε νὰ εὕρίσκεται εἰς τὸ ἐργοστάσιον τὸ πρῶν πρὸ τῶν ἐπτά.

Θὰ ἐλάμβανε μισθὸν κατὰ τι μεγαλήτερον ἀπὸ ἐκεῖ-
νον, τὸν ὅποιον ἐλάμβανε μέχρι τοῦδε, καὶ μετὰ τὰ δύο
ἔτη ἡ συμφωνία διελύετο.

Ἡ ἐργασία ἤρχισεν.

Προτοῦ παρέλθουν τὰ δύο ἔτη, ὁ βιομήχανος ἐνόησεν
ὅτι εὐρῆκεν ὅ,τι ἐζήτει. Ἐδήλωσε λοιπὸν εἰς τὸν νέον
ὅτι εἶνε κατευχαριστημένος καὶ εὐτυχῆς ὅτι τὸν εἶχεν
εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ ἐπρότεινε νὰ τὸν κάμῃ συνέ-
ταιρόν του. Ἀλλὰ πρὸς μεγάλην ἐκπληξίν του, ὁ νέος
ἀπεκρίθη:

— Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ δεχθῶ.

— Διατί; Τί τρέχει; Ἔχεις τίποτε ἐναντίον μου;

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, ἀλλὰ διὰ λόγους, τοὺς
ὁποίους δὲν ἡμπορῶ νὰ ἐκθέσω, θὰ ἀφήσω τὴν ὑπηρε-
σίαν σας ἐντὸς ἐξ μηνῶν, ὅτε θὰ συμπληρωθῶν τὰ δύο
ἔτη, καὶ εἶχα σκοπὸν νὰ σᾶς τὸ ἀνακοινώσω διὰ νὰ
φροντίσετε περὶ τῆς ἀντικαταστάσεώς μου.

— Ποῦ πηγαίνεις;

— Πηγαίνω εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

— Ἡῦρες ἄλλοῦ θέσιν;

— Ὅχι, κύριε.

— Ἔχεις ἀποφασίση ποῦ θὰ ὑπάγῃς;

— Ὅχι, κύριε.

— Οὔτε τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς;

— Ὅχι κύριε.

— Τότε, δὲν σὲ καταλαμβάνω· καὶ ἐπειδὴ σὲ ἐκτιμῶ καὶ σοῦ τὸ ἀπέδειξα ἄρκετά, νομίζω ὅτι εἶνε καθήκον σου νὰ μοῦ εἰπῇς τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν.

Καὶ οὕτως ἐξεβίασε τὴν ἐκμυστήρευσιν τοῦ νέου:

— Αἰσθάνομαι ἄπειρον εὐγνωμοσύνην πρὸς σᾶς καὶ θὰ ἐδίδα τὸ πᾶν διὰ νὰ μείνω μαζί σας. Μὲ ἐπροσκαλέσατε καὶ εἰς τὸ σπίτι σας· ὅταν ἐλείπετε εἰς ταξείδια, μὲ παρηγγείλατε νὰ συνοδεύω τὴν κυρίαν σας καὶ τὴν κόρην σας ὅπου ἤθελαν νὰ ὑπάγουν... Αὐτὸ αἰσθάνομαι ὅτι δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸ κάμω πλέον.

Ὁ ἐκατομμυριούχος ἐνόησε περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ ἠρώτησε τὸν νέον:

— Εἶπες τίποτε εἰς τὴν κόρην μου;

Ἐκεῖνος μόλις κατεδέχθη ν' ἀποκριθῇ:

— Βεβαίως ὄχι !

— Δὲν εἶπες ποτὲ λέξιν οὔτε τῆς ἔδωκες νὰ ὑποπτευθῇ τίποτε;

— Βεβαίως ὄχι !

— Καλά· δὲν βλέπω ὅμως διατὶ νὰ μὴ γίνη· δὲν ἤθελα καλῆτερον γαμβρόν, ἀρκεῖ νὰ θέλῃ καὶ ἡ κόρη μου.

Κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν καὶ ἡ κόρη εὐρέθη σύμφωνος μὲ τὸν πατέρα της· δὲν ἤθελε καλῆτερον σύζυγον.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ βιομηχάνου, τοῦ ἐμπόρου ἢ τοῦ τραπεζίτου ἔχουν πολὺ εὐρύτερον στάδιον ἀπὸ τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα, ὡς τὸ τοῦ δικηγόρου, τοῦ ἱατροῦ ἢ τοῦ διδασκάλου. Ὁ βιομήχανος τῆς ἐποχῆς μας, ὁ τραπεζίτης, ὁ ἔμπορος δὲν ἀρκεῖ νὰ γνωρίζουν κατὰ βᾶθος μόνον τὸν τόπον των, τὰ φυσικά του προϊόντα, τοὺς πόρους, τὰς στατιστικὰς, τὰς ἐσοδείας, τὰ οἰκονομικά του, τὰ μέσα συγκοινωνίας, τέλος ὅλα ὅσα συντελοῦν ὄχι μόνον διὰ νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἡμπορῇ νὰ προῖδῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὸ μέλλον.

Ὁ ἔμπορος, τοῦ ὁποίου αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκτείνονται εἰς διαφόρους χώρας, πρέπει νὰ τὰς γνωρίζῃ καθὼς καὶ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα ἐκάστης ἐξ αὐτῶν. Ὁ ὀρίζων αὐτοῦ πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ ὅλον τὸν κόσμον. Τίποτε σημαντικὸν δὲν ἡμπορεῖ νὰ συμβῇ, τὸ ὅποῖον νὰ μὴ ἐπηρεάζῃ τὰ συμφέροντά του· πολιτικά περιπλοκαὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἢ ἐμφάνισις τῆς χολέρας εἰς τὴν

Ἀνατολήν, καταστρεπτικοὶ ἄνεμοι εἰς τὰς Ἰνδίας, ἡ παραγωγή τοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν, ἡ ἐπιδρομὴ ἀκρίδων ἢ ἡ πτώσις κυβερνήσεως, τίποτε δὲν δύναται νὰ συμβῇ εἰς κανὲν μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ πρέπη νὰ συλλογισθῇ.

Πρέπει προσέτι νὰ ἔχῃ ἐν ἀπὸ τὰ σπανιώτερα προτερήματα, νὰ διακρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους, διότι ἔχει πολλοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, ὥστε νὰ χρησιμοποιῇ τὰ προσόντα ἐκάστου.

Πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ὀργανωτικὸν πνεῦμα—πρᾶγμα σπάνιον—πρέπει νὰ ἔχῃ ἐνεργητικότητα, ν' ἀποφασίζῃ καὶ νὰ ἐκτελῇ μὲ ταχύτητα καὶ σύνεσιν.

Κανὲν ἀπὸ τὰ σπάνια αὐτὰ προτερήματα δὲν εἶνε τόσο ἀπαραίτητον εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας εἰδικὸν ἐπάγγελμα.

Ὁ δικηγόρος ἢ ὁ ἱατρὸς ἢ ἄλλος οἷοσδήποτε ἐπιστήμων δὲν ἔχουν ἀνάγκην νὰ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν λύσιν τόσων ποικίλων προβλημάτων. Ἐξ ἄλλου ὅμως τὸ στάδιόν των εἶνε κατὰ τοῦτο πολὺ εὐγενέστερον, διότι δὲν ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὸν εὐτελεῆ σκοπὸν τοῦ χρηματισμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ πόσον ὠφέλιμος εἶνε εἰς τὴν πατρίδα του ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀναπτύσσει τοὺς πόρους αὐτῆς,

παρέχει ἐργασίαν εἰς χιλιάδας ἀνθρώπων, ὑποβοηθεῖ τὰς εὐεργετικὰς ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις!

Ὁ εὐδοκιμῶν ἔμπορος ἀνυψώνεται ὑπεράνω τῆς ἀποκλειστικῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ κερδίῃ χρήματα.

Ὑπερέχει ἐντός του ἡ ὑπερήφανος συναίσθησις ὅτι ὠφελεῖ τὸν τόπον του, ὅτι ἐκτείνει τὰς διεθνεῖς του σχέσεις, ὅτι τὰ πλοῖά του διασχίζουν ὅλας τὰς θαλάσσας. Ἐὰν εἶνε βιομήχανος, τὸ κύριον ἐνδιαφέρον του καὶ ἡ μεγίστη ἀμοιβή του εἶνε νὰ παρακολουθῇ τὴν ὁρᾶσιν τῶν ὑπαλλήλων του, νὰ βλέπῃ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν τελειοποίησιν τῶν μηχανῶν του καὶ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ τῆς ἐργασίας του. Τὰ κέρδη τὸν εὐχαριστοῦν πρὸ πάντων ὅχι ὡς χρήμα, ἀλλ' ὡς ἀπόδειξις ἐπιτυχίας.

Ἡ τακτικὴ ἐργασία ἔχει τὴν ποιητικὴν παρεκτὸς τῆς πεζῆς τῆς ὀψεως.

Ὁ νέος, ἀρχίζων τὸ στάδιόν του εἰς τραπεζικὸν κατάστημα, βλέπει τὸ κεφάλαιον ὑπὸ χιλίας μορφάς : ὡς μετοχὰς ἢ ὁμολογίας, ὡς δάνεια πρὸς ἐμπόρους ἢ ἐργοστασιάρχας διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐκτελέσουν τὰ μεγαλουργὰ σχέδιά των· ἀνακαλύπτει εἰς τὸ ἔργον του τὸ ποιητικὸν μέρος καὶ στάδιον ἀπέραντον διὰ τὴν φαν-

ταςίαν του· βλέπει ὅτι μία ἀπλῆ πιστωτικὴ ἐπιστολὴ του δύναται νὰ φέρῃ τὸν ταξειδιώτην εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς· βλέπει ἀκόμη ὅτι ὁ τραπεζΐτης ἡμπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὴν πατρίδα του ἐν ὥρᾳ κινδύνου, καθὼς ὁ Μόρρις, ὁ μέγας ἔμπορος τῆς Φιλαδελφείας, εἰς τὴν Οὐάσιγκτῶνα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἄλλοτε περιεφρονεῖτο ὁ ἀφοσιούμενος εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἀλλὰ σήμερον τὰ πράγματα ἥλλαξαν ἐντελῶς. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὰ μέλη τῆς παρούσης Κυβερνήσεως κατεῖχαν ἐν συνόλῳ ἐξήκοντα θέσεις εἰς συμβούλια ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν καὶ μεταλλευτικῶν ἐταιρειῶν. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἔμποροι καὶ βιομήχανοι ἀνηγορεύθησαν πρόεδροι τῆς Δημοκρατίας.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ αὐτοκράτωρ ἠθέλησε νὰ κάμῃ τὸν φίλον του Κρούπ, τὸν μέγαν ἐργοστασιάρχην, πρίγκηπα τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀλλ' ἐκεῖνος παρεκάλεσε τὸν αὐτοκράτορα νὰ μὴ ὑποβιάσῃ τὸν τίτλον, τὸν ὁποῖον κατεῖχεν ὡς «Βασιλεὺς τοῦ Χάλυθος». Ἡ μεταβολὴ ἐπῆλθε, διότι μετεβλήθη καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας. Ἄλλοτε ἕκαστος κλάδος τῆς βιομηχανίας ἢ τοῦ ἐμπορίου ἐγίνετο εἰς μικρὰν κλίμακα καὶ αἱ μικραὶ ἐργασίαι εἰς μικρὸν κύκλον δημιουργοῦν μικροὺς ἀνθρώπους. Ἐκτὸς τούτου ὁ καθεὶς εἶχε νὰ φροντίζῃ οἱ ὅλας τὰς λεπτομερείας καὶ εἰργάζετο μόνος του.

Τὰ ὑψηλότερα προσόντα ὀργανώσει· καὶ ἐπιχειρηματικότητος, εὐρύτητος βλέψεων καὶ δραστηριότητος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, δὲν εἶχαν λόγον νὰ ἐμφανισθῶν.

Τώρα ὅλοι οἱ κλάδοι τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκτείνονται εἰς τόσον γιγαντιαίαν κλίμακα, ὥστε οἱ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν συγκεντρώνουν εἰς χεῖράς των πραγματικὴν ἐξουσίαν· μερικοὶ ἔχουν ὑπὸ τὰς διαταγὰς των στρατευμα ἔργατῶν, μεγαλῆτερον ἀπὸ τὸν στρατὸν τῶν μικρῶν γερμανικῶν δουκάτων.

Ἐλέγετο ἄλλοτε ὅτι δύο ὁμότεχνοι ἦτο ἀδύνατον νὰ συμφωνήσουν· σήμερον οἱ ἐξασχοῦντες ὅμοιον ἔργον εἶνε συνήθως στενοὶ φίλοι. Αἱ ἐργασίαι εἶνε τόσον μεγάλαι, ὥστε δὲν γεννοῦν πλέον μικροζηλοτυπίας. Μὲ τὸν πύθον τοῦ κέρδους συνδυάζεται ὁ πύθος νέων ἐφευρέσεων, ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως, προόδου ἐν γένει. Κορωνίς δὲ ὅλων τούτων εἶνε ἡ ὑπερηφάνεια διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, εἰς τρόπον ὥστε τὰ κέρδη, τὰ ὅποια ὁ ἐπιχειρηματίας ἐπιδιώκει καὶ ἀπολαμβάνει, δὲν εἶνε μόνον δολλάρια· ὁμοῦ μὲ τὰ χρήματα κερδίζει κατὶ καλῆτερον, τὴν ἱκανοποίησιν ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὴν προαγωγὴν ἐν γένει τῆς ἐργασίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφίερωσε τὴν ζωὴν του.

Πιστεύω ὅτι τὸ στάδιον ἐνὸς μεγαλεμπόρου ἢ μεγάλου βιομηχάνου ἢ τραπεζίτου δύναται νὰ πλάσῃ ἄνδρας ἰσχυρᾶς ἀντιλήψεως, διαυγοῦς κρίσεως καὶ ἀπηλλαγμένους προλήψεων. Καὶ γνωρίζω ὅτι ἡ διαρκὴς ἐπιτυχία δὲν κατορθώνεται εἰμὴ δι' ἐντίμων καὶ δικαίων συναλλαγῶν, δι' ἀμέμπτου ἥθους καὶ διαγωγῆς ἀνεπιλήπτου εἰς ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου.

Ἡ πίστις καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη ἐγκαταλείπουν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶνε ἀσυλλόγιστος εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰς πράξεις, διάγει βίον ἄτακτον καὶ στερεῖται ἠθικῶν ἀρχῶν. Τὸ στάδιον τοῦ ἐπιχειρηματίου εἶνε σχολὴ πάσης ἀρετῆς καὶ παρέχει πολλάκις ἀνταμοιβήν, τὴν ὅποιαν δὲν δίδει κανὲν ἄλλο ἐπάγγελμα: τὴν δύναμιν τοῦ εὐεργετεῖν.

Εἰς ἄνδρας πλουτήσαντας ἐξ ἐπιχειρήσεων ὀφείλομεν τὰ πανεπιστήμιά μας, τὰ σχολεῖά μας, τὰς βιβλιοθήκας μας καὶ τόσα ἄλλα ἰδρύματα.

Διὰ τίνος μνημείου δύναται κανεὶς νὰ διαιωνίσῃ ἐδραιότερον τὴν μνήμην του, μνήμην ἁγιασθεῖσαν ἀπὸ τὰς εὐλογίας ὅλων ὅσοι ἀπέκτησαν ἐντὸς τοιούτων ἰδρυμάτων ἀρτίαν καὶ φιλελευθέραν παίδευσιν!

Τοιαῦτα εἶνε τὰ ἔργα ἐκεῖνων, οἱ ὁποῖοι ἐνόησαν ὅτι ὁ πλοῦτος εἶνε ἱερὰ παρακαταθήκη, τὴν ὅποιαν καθήκον ἔχουν νὰ χρησιμοποιήσουν διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ο ΤΡΙΠΟΥΣ

Εἰς τὸν κόσμον τῆς βιομηχανίας τρεῖς εἶνε οἱ συντελεσταὶ τῆς ἐπιτυχίας πάσης ἐπιχειρήσεως.

Ὁ πρῶτος, ὅχι κατὰ τὴν σπουδαιότητα ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν, εἶνε τὸ Κεφάλαιον. Χωρὶς αὐτὸ τίποτε δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνη.

Τὸ κεφάλαιον δίδει πνοὴν ζωῆς εἰς τὴν ὕλην, ἡ ὁποία ἦτο πρότερον ἀδρανής. Ἀμα τεθοῦν τὰ θεμέλια τῆς ἐργασίας διὰ τοῦ Κεφαλαίου, ἔρχεται ὁ δεύτερος συντελεστής ἡ Ἰκανότης. Τὸ κεφάλαιον ἔκαμε τὸ μέρος του, ἐπρομήθευσεν ὅλα τὰ μέσα, ἀλλ' ἂν λείπουν οἱ ἱκανοὶ νὰ διευθύνουν τὸ ἔργον, ὅ,τι ἀνήγειρε τὸ Κεφάλαιον καταπίπτει εἰς ἐρείπια.

Ἔρχεται κατόπιν ὁ τρίτος συντελεστής, ὁ τελευταῖος κατὰ τὴν τάξιν ἀλλὰ ὅχι κατὰ τὴν σπουδαιότητα: ἡ Ἔργασία. Χωρὶς τὴν Ἔργασίαν τίποτε δὲν γίνεται. Τὸ Κεφάλαιον καὶ ἡ Ἰκανότης εἶνε νεκρὰ χωρὶς τὴν βοήθειαν τῆς ἐργασίας. Οἱ τροχοὶ δὲν γυρίζουν, ἂν ἡ χεὶρ τῆς Ἔργασίας δὲν δώσῃ τὴν πρώτην ὥθησιν.

Βιβλία ὁλόκληρα δύνανται νὰ γραφοῦν περὶ τῆς σχετικῆς σπουδαιότητος τῶν τριῶν συντελεστῶν. Οἰκονομολόγοι, φιλόσοφοι, ἱεροκήρυκες, ἀπὸ αἰώνων ἐξέθεσαν τὴν γνώμην των, ἀλλὰ τὸ ζήτημα μένει πάντοτε ἄλυτον, οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ λυθῇ, διότι ἕκαστος τῶν τριῶν συντελεστῶν εἶνε ἐπίσης σπουδαῖος καὶ ἕκαστος ἐπίσης ἀπαραίτητος διὰ τοὺς ἄλλους δύο.

Δὲν ὑπάρχει πρῶτος, δεύτερος ἢ τελευταῖος. Καὶ οἱ τρεῖς εἶνε μέλη τῆς μεγάλης τριπλῆς συμμαχίας, ἡ ὁποία κινεῖ τὸν βιομηχανικὸν κόσμον.

Τὸ Κεφάλαιον, ἡ Ἰκανότης καὶ ἡ Ἔργασία ἡμποροῦν νὰ παραβληθοῦν μὲ τοὺς πόδας ἐνὸς τρίποδος.

Ἐνόσω οἱ τρεῖς πόδες στέκονται στερεοὶ καὶ ἀσφαλεῖς, ὁ τρίπους μένει ὀρθος, ἀλλ' ἂν κανεὶς ἀφαιρεθῇ ἢ χαλαρωθῇ ἢ σπάσῃ, ὁ τρίπους θὰ πέσῃ κατὰ γῆς καὶ μένει ἄχρηστος, ἐνόσω δὲν ληφθῇ φροντίς διὰ τὸν τρίτον πόδα. Οἱ κεφαλαίουχοι σφάλλονται, ὅταν νομίζουν ὅτι τὸ Κεφάλαιον εἶνε σπουδαιότερον ἀπὸ τὰ ἄλλα δύο.

Ἡ Ἰκανότης πάλιν ἀπατᾶται ὅταν νομίζῃ ὅτι αὐτὴ εἶνε τὸ πᾶν. Χωρὶς τοὺς δύο ἄλλους πόδας, τοῦ Κεφαλαίου καὶ τῆς Ἔργασίας, εἶνε ἄχρηστος.

Ἐπὶ τέλους καὶ ἡ Ἔργασία ἔχει λάθος, μέγα λά-

θος, ὅταν ἰσχυρίζεται ὅτι αὐτὴ εἶνε ὁ σπουδαιότερος συντελεστής.

Καὶ οἱ τρεῖς εἶνε σύντροφοι ἴσοι ἐνὸς μεγάλου συνόλου. Ἠνωμένοι κάμνουν θαύματα· χωρισμένοι δὲν κάμνουν τίποτε ἄξιον λόγου.

Ἔως τῶρα μεθ' ὅλας τὰς διαφοράς, ὅσαι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τοὺς διεχώρισαν ἀπ' ἀλλήλων, κατέστησαν τὸν 19^{ον} αἰῶνα τὸν εὐεργετικώτερον ὅλων τῶν προηγουμένων αἰώνων διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἀνθρωπότης ἐν συνόλῳ, καὶ ὑπὸ ὑλικὴν καὶ ὑπὸ ἠθικὴν ἐπεψιν, εἶνε εἰς καλῆτερον σημεῖον παρὰ ποτὲ ἄλλοτε, καὶ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ φθάσῃ ἀκόμη ὑψηλότερον ἢ ὅσον δύναται νὰ φαντασθῇ καὶ ὁ μᾶλλον αἰσιόδοξος.

Τὸ Κεφάλαιον, ἡ Ἰκανότης καὶ ἡ Ἐργασία πρέπει νὰ εἶνε ἀδελφωμένα· εἶνε καὶ τῶν τριῶν ἐχθρὸς ὁ σπείρων ζιζάνια μεταξὺ των.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΩΣ ΚΑΘΗΚΟΝ

Ἡ σπουδαιότης τοῦ ζητήματος καταφαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡ ἕξις τῆς ἀποταμιεύσεως, τῆς οἰκονομίας, ἀποτελεῖ μίαν τῶν κυριωτέρων διαφορῶν μεταξύ τοῦ ἀγρίου καὶ τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου.

Ὁ ἄγριος ἀγνοεῖ ἐντελῶς τί ἐστὶν οἰκονομία.

Ἐὰν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀποταμιεύουν μέρος ἀπὸ τὰ καθημερινὰ κέρδη των, τὰ μικρὰ αὐτὰ ποσὰ συνενούμενα ἀποτελοῦν ποσὸν μέγιστον καὶ σχηματίζουν τὸ λεγόμενον Κεφάλαιον.

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἐξώδευαν καθ' ἡμέραν ὅ,τι ἐκέρδισαν, καθὼς κάμνει ὁ ἄγριος, δὲν θὰ ὑπῆρχε κεφάλαιον—δηλαδή δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἀποταμίευμα διὰ μελλούσας ἀνάγκας.

Τώρα ἂς ἐξετάσωμεν τί κάμνει τὸ κεφάλαιον εἰς τὸν κόσμον.

Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τοὺς ναυπηγούς, ὅταν πρόκειται νὰ ναυπηγήσουν μεγάλα ἀτμόπλοια. Ἀνέλαβαν νὰ κατασκευάσουν ἓνα κολοσσὸν διὰ τὴν μεταξύ Ἀμερικῆς καὶ Εὐρώπης συγκοινωνίαν ἀντὶ 500 χιλιά-

δων λιρῶν, πληρωτέων μόνον ἀφοῦ δοκιμασθῇ καὶ παραδοθῇ τὸ ἀτμόπλοιον.

Ποῦ θὰ εὔρουν οἱ κατασκευασταὶ τὸ μέγα αὐτὸ ποσὸν τῶν χρημάτων διὰ νὰ πληρώσουν τοὺς ἐργάτας, τοὺς ξυλεμπόρους, τὰ ἐργοστάσια τοῦ χάλυθος καὶ ὅλους τοὺς προμηθευτὰς ὑλικῶν πρὸς ναυπήγησιν τοῦ σκάφους ;

Ὅτι τὸ λάβουν ἀπὸ τὰς οἰκονομίας τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων. Εἶνε τοῦτο μέρος τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια ἀπεταμίευσαν ἑκατομμύρια φιλοπόνων ἀνθρώπων διὰ νὰ τὰ τοποθετήσουν ἐπικερδῶς. Ἐκαστος διὰ τῆς οἰκονομίας του ἀποταμιεύει ὀλίγα, τὰ καταθέτει εἰς Τράπεζαν καὶ ἡ Τράπεζα τὰ δανεῖζει μὲ τόκον εἰς τοὺς ναυπηγούς. Τὸ αὐτὸ γίνεται διὰ τὴν κατασκευὴν ἐργοστασίων, σιδηροδρόμων, διωρύγων καὶ οἰουδήποτε ἔργου, ἀπαιτοῦντος μεγάλα κεφάλαια. Δὲν θὰ εἴχαμεν τίποτε περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἔχουν οἱ ἄγριοι, ἂν ἔλειπεν ἡ οἰκονομία.

Ὡστε τὸ ταμιευτικὸν πνεῦμα εἶνε ἡ βᾶσις πάσης προόδου. Χωρὶς αὐτὸ οὔτε σιδηρόδρομοι, οὔτε διώρυγες, οὔτε ἀτμόπλοια, οὔτε τηλεγραφικὴ συγκοινωνία, οὔτε ἐκκλησίαι, οὔτε πανεπιστήμια, οὔτε σχολεῖα, οὔτε ἐφημερίδες, τίποτε ἐξ ὅλων αὐτῶν δὲν θὰ ὑπῆρχε.

Τίποτε δὲν ἰδρύθη, καμμία πρόοδος δὲν ἐγένεν ἐν ὅσῳ

ὁ ἄνθρωπος ἔμενεν ἄγριος καὶ δὲν ἀπεταμίευσεν.

Ὁ πολιτισμένος ἄνθρωπος πρῶτιστον καθήκον πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν φροντίδα νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον του καὶ τὸ μέλλον ἐκείνων ὅσοι ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτόν.

Ὀλίγοι κανόνες ἀπεδείχθησαν τόσον σωτήριοι, ὅσον οἱ κανῶν, τὸν ὁποῖον ἔθεσαν συνετοὶ καὶ χρηστοὶ ἄνθρωποι : *Τὰ ἐξοδα πρέπει νὰ εἶνε πάντοτε μικρότερα ἀπὸ τὰ ἔσοδα.*

Μὲ ἄλλας λέξεις πρέπει νὰ εἴμεθα πολιτισμένοι ἄνθρωποι καὶ νὰ ἀποταμιεύωμεν, καὶ ὅχι ἄγριοι ἐξοδεύοντες καθ' ἡμέραν ὅ,τι ἐκερδίσαμεν.

Κανεῖς ὑπερήφανος ἄνθρωπος, σεβόμενος τὸν ἐαυτόν του, δὲν δύναται νὰ εἶνε εὐτυχὴς ἢ καὶ εὐχαριστημένος, ἐὰν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἄλλους διὰ τὰς ἀνάγκας του.

Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἄλλους, βεβαίως δὲν ἠνδρώθη ἀκόμη καὶ εἶνε ἀνίκανος νὰ λέγεται ἐλεύθερος πολίτης.

Ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ πρόοδος μιᾶς χώρας δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοὺς πολὺ πεπαιδευμένους ἀνθρώπους, οὔτε ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ἐκατομμυριούχους, οὔτε ἀπὸ τοὺς πολυαρίθμους πτωχοὺς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐγκρατῆ, τὴν νοήμονα, τὴν φιλόπονον, τὴν οἰκονόμον τάξιν τῶν ἐργατικῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι οὔτε πολὺ πλούσιοι εἶνε οὔτε πολὺ πτωχοί.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΧΕΙ ΟΡΙΑ

Κατὰ κανόνα θὰ παρατηρήσετε ὅτι ὁ οἰκονόμος ἄνθρωπος εἶνε ἐγκρατής, καλὸς σύζυγος καὶ πατήρ, φιλήσυχος καὶ φιλόνομος πολίτης.

Καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ὑπερβολικὴ οἰκονομία.

Εἶνε ἀπιστεύτως ὀλίγα ὅσα χρειάζεται κανεὶς διὰ τὰς ἀλγθεῖς ἀνάγκας τῆς ζωῆς.

Μία μικρὰ ιδιόκτητος κατοικία καὶ ὀλίγα μετρητά, ἰδοὺ τὸ πᾶν.

Μὴ νομίζετε ὅτι διὰ τῆς λέξεως οἰκονομία ἀποβλέπω εἰς τὸν μέγαν πλοῦτον. Ὁ μέγας πλοῦτος εἶνε ἐντελῶς ἄλλο πρᾶγμα καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιθυμητόν. Δὲν εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς οἰκονομίας οὔτε τὸ καθήκον τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀποκτήσουν ἑκατομμύρια. Παύει ἐντελῶς ὁ σκοπὸς τῆς οἰκονομίας, καθὼς καὶ τὸ καθήκον τοῦ ἀποταμιεύειν, ὅταν ἔβαλε κανεὶς κατὰ μέρος ἄρκετὸν ποσὸν διὰ νὰ συντηρήσῃ ὅσους ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτόν.

Τὸ νὰ θησαυρίζῃ ἑκατομμύρια δὲν εἶνε οἰκονομία, εἶνε φιλαργυρία.

Βεβαίως ὑπὸ τὰς παρούσας οἰκονομολογικὰς συνθή-

κας εἶνε ἀναπόφευκτον, ὅτι ὀλίγοι, πολὺ ὀλίγοι ἄνθρωποι, θὰ κερδίζουν χρήματα περισσότερα ἀπὸ τὰς ἀνάγκας των.

Ἡ συσσώρευσις πλούτου εἶνε συνήθως ἀποτέλεσμα μᾶλλον ἐπιχειρηματικότητος καὶ ὀρθῆς κρίσεως καὶ ἐξαιρετικῆς τινος ἰδιοφυΐας.

Δὲν ἔρχονται συνήθως τὰ ἑκατομμύρια ἀπὸ οἰκονομίαν, ὑπὸ τὴν κυριολεκτικὴν σημασίαν τῆς λέξεως.

Ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι εἰς γεροντικὴν ἡλικίαν προσπαθοῦν ἀκόμη νὰ αὐξήσουν τὰ θησαυρίσματά τωι, εἶνε συνήθως δοῦλοι τῆς συνηθείας τοῦ θησαυρίζειν ἀπὸ νεανικῆς ἡλικίας. Κατ' ἀρχὰς εἶνε αὐτοὶ κύριοι τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια κερδίζουν καὶ ἀποταμιεύουν. Βραδύτερον τὰ χρήματα γίνονται οἱ κύριοι των καὶ δὲν ἡμποροῦν ν' ἀποφύγουν τὴν δουλείαν· τόσον φοβερὰ εἶνε ἡ δύναμις τῆς ἑξέως, εἴτε πρὸς τὸ καλὸν εἴτε πρὸς τὸ κακόν.

Κανεὶς δὲν πρέπει νὰ φοβῇται μήπως πέσῃ θῦμα τῆς κακῆς αὐτῆς ἑξέως, ἂν ἔχῃ πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ὅσα κερδίζει ὑπὲρ τὰς συνήθεις ἀνάγκας του εἶνε ἱερὰ παρακαταθήκη, τὴν ὁποίαν ἔχει καθῆκον νὰ χρησιμοποιοῇ διὰ τὸ κοινὸν καλόν.

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει πάντοτε νὰ εἶνε ὁ κύριος καὶ νὰ περιορίζῃ τὸ χρῆμα εἰς τὴν θέσιν χρησίμου δούλου.

Πρῶτον καθήκον τοῦ ἀνθρώπου εἶνε νὰ ἀποκτήσῃ μικράν τινα περιουσίαν καὶ νὰ γίνῃ ὑλικῶς ἀνεξάρτητος. Ἀλλὰ δὲν περιορίζεται· ἕως ἐδῶ τὸ καθήκον του· ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ κάμῃ κάτι καὶ δι' ἐκείνους, ὅσοι τυχόν ἡυνοήθησαν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν τύχην.

Ἐχει χρέος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὁποῖον ζῇ.

Οἱ νόμοι τοῦ τὸν ἐπροστάτευσαν. Χάρις εἰς τὴν προστασίαν αὐτὴν κατώρθωσε νὰ κάμῃ περιουσίαν ἐπαρκῆ διὰ τὰς ἀνάγκας του καὶ διὰ τὴν οἰκογενειάν του.

Τὸ ἐπὶ πλεόν ἀνήκει δικαιοματικῶς εἰς τὴν προστατευτικὴν ἐκείνην δύναμιν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὁποίας ἡύδοκίμησε.

Προσπάθησε ὅπωςδὴποτε νὰ κάμῃς τὸν κόσμον καλύτερον ἀπὸ ὅ,τι τὸν ἦϋρες, — τότε ἔχει ἓνα εὐγενῆ σκοπὸν ἢ ζωή.

Τὸ περίσσευμα τοῦ πλούτου σου ἄς συντελῇ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ χαρακτῆρός σου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταταχθῇς εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐκ φύσεως εὐγενῶν.

Η ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

Τὸ πρόβλημα τοῦ αἰῶνος εἶνε ἡ καλὴ χρῆσις τοῦ πλούτου, διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀδελφικὴ συμβίωσις τῶν πλουσίων καὶ τῶν πτωχῶν.

Οἱ ὅροι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς δὲν ἤλλαξαν μόνον, ἀλλ' ὑπέστησαν τελείαν μεταμόρφωσιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἑκατὸν ἔτη. Ἄλλοτε δὲν ὑπῆρχε μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἐνδυμασίας, τῆς τροφῆς, τῆς κατοικίας τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ὑπηκόων του.

Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς εὐρίσκονται τώρα εἰς τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο ἄλλοτε ὁ πολιτισμένος ἄνθρωπος.

Ἡ ἀντίθεσις τοῦ μεγάρου τοῦ ἑκατομμυριούχου καὶ τῆς καλύβης τοῦ γεωργοῦ τώρα μαρτυρεῖ τὴν ἐπελθούσαν μεταβολήν.

Ἀλλὰ τὴν τοιαύτην μεταβολὴν πρέπει νὰ θεωροῦμεν ὡς εὐτύχημα. Εἶνε ὅχι μόνον καλόν, ἀλλὰ καὶ συντελεστικόν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ ὑπάρχουν ἐκτὸς τῶν ταπεινῶν οἰκίσκων τῶν πτωχῶν καὶ μεγαλοπρεπῆ οἰκήματα ἐγκλείοντα πᾶν ὅ,τι εὐγε-

νές καὶ ὑψηλὸν παράγει ἡ φιλολογία καὶ ἡ τέχνη, πᾶν ὅ,τι ὁ πολιτισμὸς ἐφεῦρε διὰ τὴν ἐξωράϊσιν τῆς ζωῆς.

Καλλήτερον αὐτὴ ἡ μεγάλη ἀνωμαλία, παρὰ μία ἰσότης ἀθλιότητος. Ἡ παροῦσα σχετικὴ ἀνισότης δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς δυστύχημα. Οὐδέποτε ἡ θέσις τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ, τοῦ κυρίου καὶ τοῦ ὑπηρέτου, ἦτο τόσον καλὴ ὅσον τώρα.

Οἱ πτωχοὶ ἀπολαμβάνουν σήμερον ὅσα ἄλλοτε οὔτε οἱ πλούσιοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν.

Ὁ ἐργάτης ἔχει περισσοτέρας ἀναπαύσεις τώρα, παρ' ὅσας εἶχεν ἄλλοτε ὁ μεγαλοκτηματίας.

Ὁ πλούσιος ἰδιώτης ἔχει σήμερον βιβλία καὶ εἰκόνας καὶ σκεύη, τὰ ὅποια ἄλλοτε δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν οὔτε βασιλεῖς.

Πρέπει λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν τὸν κόσμον ὅπως εἶνε, μὲ τὴν συσσώρευσιν τοῦ πλούτου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὀλίγων, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν καλὴν τύχην νὰ τὸν ἀποκτήσουν.

Ὁ νόμος αὐτὸς πιθανὸν νὰ θεωρηθῇ καὶ νὰ εἶνε ἄδικος, ἀλλ' εἰς αὐτὸν ὀφείλει, καθὼς εἴπαμεν, ἡ ἀνθρωπότης ὅλην τὴν εὐημερίαν της.

Ἀφοῦ παραδεχθῶμεν ὡς δεδομένον, ὅτι θὰ πλουτί-

ζουν πάντοτε ὀλίγοι ἄνθρωποι, ἔρχεται τὸ ἐρώτημα : ποῖος εἶνε ὁ ὀρθὸς τρόπος τῆς διαθέσεως τοῦ πλούτου ;

Καὶ λέγοντες πλοῦτον δὲν ἐννοοῦμεν τὰ μέτρια περισσεύματα πολυετοῦς ἐργασίας καὶ οἰκονομίας, τὰ ὅποια ἐξασφαλίζουν τὴν ἄνεσιν τοῦ βίου, ἀλλὰ τὴν συσσώρευσιν ἑκατομμυρίων.

Δὲν ὑπάρχουν παρὰ τρεῖς τρόποι διὰ νὰ διαθήσῃ κανεὶς τὸν τοιοῦτον πλοῦτον: δύναται διὰ διαθήκης νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανόντος, ἢ δύναται νὰ διατεθῇ ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν μετὰ θάνατον ἢ νὰ διατεθῇ ἀπὸ τὸν κάτοχον ἐνόσῳ ζῇ.

Μέχρι τοῦδε αἱ μεγάλαι περιουσίαι, τὰς ὁποίας ἀπέκτησαν οἱ ὀλίγοι, διετέθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὸν πρῶτον ἢ δεύτερον τρόπον.

Τὸ νὰ ἀφήσῃ κανεὶς κολοσσιαίαν περιουσίαν εἰς τὴν οἰκογένειάν του εἶνε μέγα σφάλμα. Ἄν τὸ κάμνῃ ἀπὸ ἀγάπην, ἢ ἀγάπη αὐτὴ εἶνε τυφλή.

Εἶνε ἀρκετὸν νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν χήραν του καὶ εἰς τὰς θυγατέρας του μέτριον εἰσόδημα καὶ μετριώτερα ποσά—ἂν ὅχι τίποτε— εἰς τοὺς υἱοὺς του.

Ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅτι ἐν συνόλῳ μεγάλα ποσὰ κληρονομούμενα φέρουν περισσοτέραν βλάβην παρὰ ὠφέλειαν.

Ὑπάρχουν παραδείγματα υἱῶν ἑκατομμυριούχων, οἱ

ὅποιοι καίπερ ὄντες πλούσιοι ἐργάζονται ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Ἄλλ' αὐτοὶ εἶνε τὸ ἅλας τῆς ζωῆς· τόσον πολύτιμοι ὅσον ἀτυχῶς εἶνε σπάνιοι. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ βλέπωμεν τὰς ἐξαιρέσεις, ἀλλὰ τὸν γενικὸν κανόνα.

Λαμβάνων ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ὑπ' ὄψιν τὸ γενικὸν παράδειγμα τῶν υἱῶν, ὅσοι ἐκληρονόμησαν ἑκατομμύρια, θὰ σκεφθῇ: «Καλήτερα νὰ ἀφήσω εἰς τὸν υἱόν μου τὴν κατάραν μου, παρὰ τὸ παντοδύναμον χρυσίον.» Καὶ θὰ παραδεχθῇ ὅτι τὰς τοιαύτας κληρονομίας ἐμπνέει ὅχι ἡ πατρικὴ στοργή, ἀλλὰ ἡ οἰκογενειακὴ ματαιότης.

Ὡς πρὸς τὸν δεύτερον τρόπον τῆς διαθέσεως τοῦ πλούτου μετὰ θάνατον ὑπὲρ κοινωφελῶν σκοπῶν, ἡμπορεῖ νὰ εἴπη κανεὶς ὅτι ὁ κληροδοτῶν ἐπερίμενε νὰ ἀποθάνῃ διὰ νὰ κάμῃ τὸ καλόν.

Ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅτι τοιαῦτα κληροδοτήματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτυγχάνουν. Δὲν εἶνε ὀλίγα τὰ παραδείγματα κληροδοτημάτων, τῶν ὁποίων δὲν ἐπραγματοποιήθη ὁ σκοπός.

Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὅση ἱκανότης χρειάζεται διὰ ν' ἀποκτήσῃ κανεὶς χρήματα, ἄλλη τόση ἀπαιτεῖται καὶ διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ πρεπόντως.

Μένει λοιπὸν μόνον ὁ τρίτος τρόπος, δηλαδὴ νὰ χρησιμοποιοῖ κανεὶς τὸν πλοῦτόν του ζῶν.

Οἱ πλούσιοι πρέπει νὰ εἶνε εὐγνώμονες δι' ἐν ἀνεκτίμητον ἀγαθόν: ὅτι ἡμποροῦν ἐν ὅσῳ ζοῦν νὰ ἀσχολοῦνται εἰς ὀργάνωσιν εὐεργεσιῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας τὸ πλῆθος τῶν ὁμοίων τω, θ' ἀπολαμβάνη διαρκῇ ὠφελειαν. Τοῦτο ἐξαγνίζει τὴν ζωὴν των. Ἴδού λοιπὸν τὸ καθήκον τοῦ πλουτίου: νὰ δίδῃ τὸ παράδειγμα ζωῆς ἐγκρατοῦς καὶ ἄνευ ἐπιδείξεων, νὰ ἐξασφαλίζῃ τὰς δικαιολογημένας ἀνάγκας ἐκείνων ὅσοι ἐξαρτῶνται ἐξ αὐτοῦ, τὰ δὲ περισσεύματα νὰ χρησιμοποιοῇ, ὅπως κρίνει καλῆτερον, δι' εὐεργετικούς σκοπούς. Οὕτως ὁ πλούσιος γίνεται ὁ θεματοφύλαξ τῶν πτωχοτέρων ἀδελφῶν του, χρησιμοποιοῦν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἀνωτέραν πεῖραν, φρόνησιν καὶ ἱκανότητά του καὶ ἐργαζόμενος δι' αὐτοὺς σκοπιμώτερον παρ' ὅσον οἱ ἴδιοι θὰ εἰργάζοντο.

Ἀλλὰ διὰ τὴν τοιαύτην διαχείρισιν τοῦ πλούτου ἀπαιτεῖται φρόνησις. Ἐν ἀπὸ τὰ κυριώτερα ἐμπόδια εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ἀνθρωπότητος εἶνε ἡ ἀπερίσκεπτος ἀγαθοεργία.

Καλῆτερον νὰ ρίπτωνται εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ἑκατομμύρια τῶν πλουσίων παρὰ νὰ ἐνθαρρύνουν τὸν ὀκνηρόν, τὸν μέθυσον, τὸν ἀνάξιον.

Ἐνίοτε δίδομεν δι' ἐλεημοσύνην μικρόν τι ποσόν, τὸ ὅποῖον κάμνει τόσον κακόν, ὅσον καλὸν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ ὁλόκληρος περιουσία. Καὶ τὸ κάμνο-

μεν συνήθως ἢ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἢ διὰ νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ ἐνόχλησιν.

Ὁ ἑκατομμυριῦχος δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα ἐκείνων ὅσοι ἐνόησαν ὅτι καλῆτερος τρόπος εὐεργεσίας εἶνε νὰ δώσουν εἰς τὸν πολὺν κόσμον τὰ μέσα ἡθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀνυψώσεως: δημοσίας βιβλιοθήκας, κήπους, ἔργα τέχνης, τὰ ὅποια τέρπουν καὶ μορφώνουν τὴν καλαισθησίαν, θεάματα, τὰ ὅποια τείνουν πρὸς τὴν ἐν γένει βελτίωσιν τοῦ λαοῦ. Τοιουτοτρόπως ἀποδίδουν εἰς τὴν κοινωνίαν τὰ περισσεύματα τοῦ πλούτου τῶν καὶ λύεται τὸ πρόβλημα τῆς ἀνισότητος μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ τῶν πτωχῶν.

Ἰδοὺ μερικοὶ τρόποι σκοπίμου διαθέσεως τοῦ πλούτου.

Πρῶτον: Ἡ Ἰδρυσις Πανεπιστημίου. Ἀλλ' εἶνε δύσκολον πρᾶγμα καὶ ἀπαιτεῖ μεγάλα κεφάλαια. Ὁ γερουσιαστῆς Στάνφορντ ἐδώρησε πεντήκοντα ἑκατομμύρια φράγκα πρὸς Ἰδρυσιν Πανεπιστημίου εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὅπου ἐκέρδισε τὴν μεγάλην τοῦ περιουσίαν.

Ἄλλο παράδειγμα ἀξιομίμητον εἶνε ἡ Ἰδρυσις Ἀ-

στεροσκοπείου, καθὼς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἰδρύθη εἰς τὸ Πιττσβοῦργον ἀπὸ τὴν δωρεὰν πλουσίου κατοίκου τῆς πόλεως.

Δεύτερον: Κατὰ τὴν γνώμην, τὴν ὅποیان ἐσχημάτισα ἐκ μακρᾶς μελέτης, ὥραιότεραν δωρεὰν εἶνε ἀδύνατον νὰ κάμῃ κανεὶς εἰς μίαν κοινότητα ἀπὸ δημοσίαν βιβλιοθήκην, ὑπὸ τὸ ὄρον ἡ κοινότης νὰ τὴν ἀποδεχθῇ καὶ νὰ τὴν συντηρῇ καθὼς συντηρεῖ τὰ σχολεῖά της.

Τρίτον: Ἄλλοι ἀξιέπαινοι τρόποι διαθέσεως τοῦ πλούτου εἶνε ἡ ἀνέγερσις νοσοκομείων, χημικῶν ἐργαστηρίων καὶ ἄλλων ἰδρυμάτων, τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶνε ἡ ἀνακούφισις μᾶλλον παρὰ ἡ θεραπεία τῶν ἀνθρωπίνων ταλαιπωριῶν.

Δὲν ὑπάρχει κίνδυνος ὅτι διὰ τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν θὰ ἐνισχυθῇ ἡ ὀκνηρία, διότι τὰ ἰδρύματα αὐτὰ παρέχουν προσωρινὴν βοήθειαν ἢ δίδουν ἄσυλον εἰς ἀνιάτους.

Τέταρτον: Μεταξὺ τῶν χρησιμωτέρων εὐεργεσιῶν πρέπει νὰ κατατάξωμεν τοὺς δημοσίους κήπους. Τί ὥραιότερον καὶ χρησιμώτερον μνημεῖον ἡμπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ κανεὶς πρὸς διαιώνισιν τῆς μνήμης του, παρὰ ἓνα δημόσιον κήπον εἰς τὴν πόλιν ὅπου ἐγεννήθη ἢ ὅπου ἔζησεν !

Καὶ ποῖον φόρον δικαιοτέρον δύναται ν' ἀποδώσῃ ἡ

κοινότης εἰς τὸν δωρητὴν παρὰ νὰ βαπτίσῃ τὸν κῆπον αὐτὸν μὲ τὸ ὄνομά του!

Ἄλλ' ἂν ὑπάρχουν κῆποι, μήπως δὲν ἤμπορεῖ νὰ δώσῃ χρήματα πρὸς καλλιτεχνικὴν ἐξωραΐσιν τῆς πόλεως;

Ἡ ὑλικὴ ὠφέλεια τοιούτων δωρεῶν δὲν φαίνεται ἀμέσως, ἀλλ' οἱ πρακτικῶς σκεπτόμενοι ἄς μὴ ὑποτιμήσουν τὴν ἀξίαν του, διότι συντελοῦν εἰς τὴν βλάστησιν τοῦ ὠραίου, τὸ ὁποῖον ἔχει ἕκαστος ἐντὸς του.

Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ προσέφερεν ἓνα ὠραῖον κῆπον μὲ ἀνθῶνας, μὲ βρύσεις, μὲ πίδακας, μὲ σκιάδας, ὅπου οἱ ἐργάται μὲ τὰς οἰκογενείας των θὰ διήρχοντο τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας, ἱκανοποιοῦντες τὴν κλίσιν των πρὸς τὸ ὠραῖον, θὰ ἐχρησιμοποιοῖε τὸν πλοῦτόν του καλῆτερα, παρὰ ἂν ἐμοίραζεν εἰς αὐτοὺς ἐλεημοσύνας. Διότι ἐπὶ τέλους «οὐκ ἐπ' ἄρτι μόνον ζήσεται ἄνθρωπος.»

Πέμπτον: Ἄλλη ἐπωφελὴς χρῆσις τοῦ πλούτου εἶνε ἡ ἴδρυσις κέντρων καταλλήλων διὰ συναθροίσεις παντὸς εἶδους καὶ διὰ συναυλίας, ὅπου ν' ἀκούῃ ὁ λαὸς μουσικὴν ἀντὶ ἐλαχίστου ποσοῦ.

Πόσον ἐξημερώνει τὰ ἦθη ἡ ὠραία μουσικὴ!

Ἑκτον: Ἄλλος τρόπος νὰ φινῇ κανεὶς χρήσιμος διὰ

τῶν χρημάτων του εἶνε καὶ ἡ ἀνέγερσις δημοσίων λουτρῶν.

"Εβδομον: Ἡ ἀνοικοδόμησις ἐκκλησίας εἶνε ὥραϊον ἔργον καὶ συντείνει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ψυχῆς. Ἡ ὥραία ἐκκλησία καὶ εἰς χωρίον καὶ εἰς πόλιν συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος.

Θὰ ἡδυνάμην νὰ ὑποδείξω καὶ πολλοὺς ἄλλους τρόπους διαθέσεως τοῦ πλούτου.

Εἰς τὴν ἀπαρίθμησίν μου εἶχα ὑπ' ὄψιν μου μόνον τὰ ἰδρύματα, διὰ τὰ ὅπερ ἀπαιτοῦνται μεγάλα ποσά. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν ἐκατομμυριούχων νὰ ἰδρύσων ἢ νὰ συντρέχουν κοινωφελῆ ἔργα.

Ἐκαστος ἐκ τῶν μικρῶν περισσευμάτων του ἡμπορεῖ νὰ μετέχῃ τοῦ προνομίου τούτου ὁμοῦ με τοὺς πλουσιωτέρους ἀδελφούς του.

Καὶ ὁ μὴ ἔχων περισσεύματα δύναται νὰ διαθέτῃ μέρος τῆς προσωπικῆς του ἐργασίας· τοῦτο δὲ ἔχει ἴσην ἀξίαν πρὸς τὰ χρήματα, ἴσως μάλιστα καὶ μεγαλύτεραν.

ΥΛΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΥΠΕΡΟΧΗ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

Ο Ἀνδρέας Καρνέγης ἀνηγορεύθη ἐσχάτως πρὸς ἐνδειξιν τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σκωτικῆς πόλεως Ἀγίου Ἀνδρέου, εἰς τὸ ὅποιον ἔχει δωρήσῃ δύο ἑκατομμύρια δολλαρίων.

Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἀναγορεύσεώς του ἐξεφώνησεν ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου λόγον περὶ τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπῆλθαν ἢ ἐπὶκρίνται ὡς πρὸς τὴν σχετικὴν οἰκονομικὴν θέσιν τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Μεταξὺ ἄλλων εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς :

— "Ὅ,τι ἔήποτε καὶ ἂν ἐπιφυλάσῃ τὸ μέλλον, τίποτε οὐκ ἔμπορεῖ ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν τὴν τιμὴν ὅτι αὐτὴ ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον τὰ μέσα τῆς καταπληκτικῆς προόδου του.

Ἡ ὑλικὴ ἀνάπτυξις τοῦ κόσμου εἶναι γέννημα τῆς Μεγάλης Βρεττανίας.

"Ἄλλοτε αὐτὴ ἦτο τὸ μόνον σημαντικὸν ἔθνος τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὴν βιομηχανίαν.

Ἄλλὰ οἱ καιροὶ ἤλλαξαν.

Τὸ κεφάλαιον, ἡ ἱκανότης καὶ ἡ ἐργασία ἔγιναν πολὺ ἀσταθέστερα.

Τὸ κέντρον τῆς βιομηχανίας εἶνε τῶρα καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον νὰ εἶνε ἐκεῖ ὅπου ἀποκτῶνται εὐκολώτερον αἱ πρῶται ὕλαι.

Οὕτω μετεβλήθη ἡ θέσις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς ὡς δυνάμεων βιομηχανικῶν.

Ἡ Ἀμερικὴ τῶρα κατασκευάζει χάλυβα περισσότερον ἀπὸ ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον.

Ἡ παραγωγὴ τοῦ σιδήρου καὶ τῶν γαιανθράκων τῆς εἶνε τεραστία, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ τοῦ μαλλίου καὶ τῆς μετάξης.

Τὰ τρία τέταρτα τῆς ὀλικῆς παραγωγῆς τοῦ βίμβακος δίδει ἡ Ἀμερικὴ.

Ἡ ἀξία τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων τῆς εἶνε τρεῖς φεράς μεγαλητέρα ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριόν τῆς εἶνε ἐπίσης μεγαλήτερον.

Αἱ τραπεζικαὶ συναλλαγαὶ τῆς Νέας Ὑόρκης εἶνε διπλάσιαι ἀπὸ τὰς συναλλαγὰς τοῦ Λονδίνου.

Ἡ Ἀμερικὴ προμηθεύει εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν τροφίμων ὅσα εἰσάγει.

Τὸ σιδηροδρομικὸν τῆς δίκτυον ἀποτελεῖ τὰ δύο πέμπτα τῶν παγκοσμίων σιδηροδρόμων.

Ὡστε ἡ Ἀμερικὴ ἐγένετο τὸ πρῶτον ἔθνος εἰς τὸν πλοῦτον, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ φαίνεται ὅτι προσεχώσῃ καὶ καθέξῃ καὶ εἰς ἄλλους κλάδους τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν ἄλλοτε ἡ Ἀγγλία, ὅταν εἶχεν ἀπέναντί της ὅλον τὸν κόσμον.

Τοῦτο ἐγένετο ἤδη ὡς πρὸς τὸν χάλυβα.

Ἡ σχετικὴ θέσις τῆς Γερμανίας ἤλλαξε καὶ αὐτὴ ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ χάλυβος ἔρχεται ἀμέσως μετὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Καὶ εἰς ἄλλους κλάδους προήχθη ἐπίσης. Ἀπειλεῖ νὰ συναγωνισθῇ μὲ τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἴσως ἐντὸς δέκα ἐτῶν θὰ κατέχῃ τὴν δευτέραν θέσιν ὡς βιομηχανικὸν ἔθνος. Τοιοῦτοτρόπως, κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα τὴν βιομηχανίαν τῶν κυριωτέρων εἰδῶν θὰ ἀπορροφήσουν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας καὶ ἴσως ἐπὶ τῆς κατόπιν γενεᾶς, τρεῖς χῶραι, ἡ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ, ἡ Γερμανία καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, ἐν ᾧ ἡ Γαλλία θὰ μείνῃ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, τὰ δὲ μικρότερα κράτη θὰ αὐξήσουν τὰς τοπικὰς τῶν βιομηχανίας καὶ θὰ ἐπαρκοῦν περισσότερον εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν.

Ἀφοῦ ἐξήτασε τοὺς διαφόρους λόγους, οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται εἰς τὸν συναγωνισμὸν τῶν τριῶν τούτων χωρῶν ὡς πρὸς τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον καὶ εἶπεν ὅτι ἡ

ἄμιλλα μεταξὺ τοῦ Παλαιοῦ καὶ τοῦ Νέου Κόσμου ὁμοιάζει μὲ τὸν συναγωνισμὸν ἐρασιτεχνῶν πρὸς τεχνί-
τας ἐξ ἐπαγγέλματος, ἐξηκολούθησεν :

— Ἐν τῶν κυριωτέρων πλεονεκτημάτων, τὸ ὅποιον ἡ
Εὐρωπαϊκὴ ἥπειρος εἶχεν ἀπέναντι τῆς Ἀγγλίας καὶ
ἔχει ἡ Ἀμερικὴ ἀπέναντι τῆς Ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης,
εἶναι ἡ ποιότης τῶν ἐργατῶν ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ἐγκρά-
τειαν καὶ τὰ ἥθη.

Διότι καὶ αὐτὸς ὁ Γερμανὸς δίδει τὰ πρωτεῖα εἰς
τὸ Ἀγγλοσαξονικὸν μῖγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπλάσθη
ὁ ἐργάτης τοῦ Νέου Κόσμου.

Ἀτενίζω, μ' αἰσιοδοξίαν πρὸς τὸ προσεχές μέλλον
τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διατήρη-
σιν τῆς παρούσης οἰκονομικῆς θέσεώς της, βασίζω τοὺς
συλλογισμούς μου εἰς τα φυσικὰ χαρίσματα τῆς Ἀγ-
γλικῆς φυλῆς.

Ἡ εὐημερία ὑπὸ ὄρους πολὺ εὐνεϊκοὺς ἐνάρλωσε
τὴν ἐνεργητικότητά της, ἀλλ' ἡ μεταστροφή τῆς τύ-
χης καὶ πάλιν θὰ τὴν ἐξυπνίσῃ. Ἀλλως δὲ ἡ Με-
γάλη Βρετανία μόνη μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρα-
τῶν ἔχει ἐσωτερικὴν ἀγορὰν καταναλώσεως, ἡ ὁποία
δίδει κέρδη ἴσα πρὸς τὸ τρίτον τοῦ σημερινοῦ ἐξαγω-
γικοῦ της ἐμπορίου.

ἔχει ἀκόμη ἀπέναντι τῆς λοιπῆς Εὐρώπης ἄλλο μεταλλεῖον μεγάλου πλούτου, τὴν προμήθειαν τῶν γαιαιθράκων της.

Ἄλλ' εἰς τὸν ὀρίζοντά της ὑπάρχει ἐν μαῦρον σύννεφον : ἡ παραγωγὴ πολλῶν ἀνθρακωρυχείων θὰ ἐξαντληθῇ ἐντὸς 20 ἢ 25 ἐτῶν· ἄλλα σχεδὸν ἐξην-τλήθησαν ἤδη.

Τοῦτο θὰ καταστήσῃ ἀκρ.βότερον τὸ σίδηρον καὶ τὸν χάλυβά της

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἔχουν ποσότητα πρώτης τάξεως γαιαιθράκων ἀρκετὴν διὰ 60 ἕως 70 ἔτη καὶ παρακαταθήκην κατωτέρας ποιότητος διὰ 30 ἴσως ἀκό-μη ἔτη, δηλ. δι' ἓνα αἰῶνα, ἐκτὸς ἐὰν αὐξήσῃ πολὺ ἡ σημερινὴ κατανάλωσις.

Ἡ Γερμανία φαίνεται ὅτι ἔχει σήμερον τὴν πλεον μακρόβιον παραγωγὴν, ἂν καὶ ἡ ποιότης τῶν γαιαιθρά-κων της εἶνε κατωτέρα τῶν Ἀμερικανικῶν.

Ἰσως ἐπιφυλάττονται ὀδυνηραὶ δοκιμασίαι διὰ τὸν βρεττανικὸν λαόν. Ἀλλὰ τὰ παθήματα θὰ εἶνε σω-τήρια : θὰ συντελέσουν εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ τὴν ἀνύ-ψωσιν του καὶ θὰ καταστήσουν τὴν ζωὴν του ἀληθῶς εὐτυχῇ, διότι θὰ τὴν ἐξευγενίσουν.

Κατόπιν ἀπέδειξεν ὅτι ἡ χώρα ἡ ἔχουσα τὴν

μεγαλειτέραν καὶ ἐπικερδεστέραν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν κρατεῖ ὄπλον ἀνίκητον διὰ τὴν κατάκτησιν ξένων ἀγορῶν.

— Ἡ ἐγχώριος κατανάλωσις τῆς Ἀμερικῆς ἀπορροφᾷ 96⁰/₀ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων τῆς καὶ μόνον 4⁰/₀ ἐξάγεται.

Ὅμοίως ἡ Ἀγγλία καταναλίσκει τὰ $\frac{4}{3}$ καὶ μόνον $\frac{1}{3}$ ἐξάγει.

Οἱ πολιτευόμενοι δίδουν πολὺ μεγάλην σημασίαν εἰς τὰς ξένας ἀγοράς, ἐν ᾧ ἔπρεπε περισσότερον νὰ φροντίζουσιν διὰ τὴν ἰδικήν των καὶ νὰ προσπαθοῦν πῶς ν' αὐξήσουν τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν.

Ἄν οἱ κάτοικοι τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἠδύναντο νὰ ἐξοδεύσουν ἕστω καὶ μίαν λίραν ἐπὶ πλεόν ὁ ἄνθρωπος κατ' ἔτος, ἡ ἐγχώριος κατανάλωσις θὰ ἠϋξανε πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὴν ἐξαγωγὴν τῆς εἰς τὴν Αὐστραλίαν, τὸν Καναδᾶν καὶ τὴν Κίναν ὁμοῦ.

Ὁ λόγος τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ὅτι σχεδὸν ὁλόκληρος ἡπειρος διατελεῖ ὑπὸ μίαν κυβέρνησιν, ὥστε ὁ Ἀμερικανὸς ἔχει τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἰδρύῃ τὰ κέντρα τῆς ἐργασίας του εἰς τὰ μέρη τὰ πλεόν κατάλληλα.

Κανὲν ἐμπόδιον δὲν περιορίζει τὴν ἐκλογὴν του.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς εἶναι ὅτι ἐλάσση βιομηχανία ἀναπτύσσεται εἰς τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον παρέχει καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ εἵδους τῆς βιομηχανίας του καὶ ὅπου αἱ πρῶται ὕλαι εἶναι προχειρότεραι.

Ἐν συντόμῳ ἐλευθερία ἐμπορίου ἄνευ ἐμποδίου τινός, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, τοὺς αὐτοὺς νόμους, τὴν αὐτὴν σημαίαν καὶ μὲ ἀγορὰς ἀνοικτάς, ἐπὶ τῶν ἐκτάσεων ἡπείρου ὅλον ἐν περισσότερον κατοικουμένης, αὐτὰ εἶναι τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια πᾶς ἔχων πείραν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ.

Ὁ Εὐρωπαῖος βιομήχανος εὐρ'σκει ἐμπόδιον εἰς τοιαύτην ἐπέκτασιν ἐργασίας, διότι κατοικεῖ ἡπειρον διηρημένην εἰς ἀντίπαλα Κράτη, μὲ διαφόρους νόμους καὶ διατυπώσεις καὶ δασμούς, μὲ τὸν φόβον τοῦ πολέμου ἐπικρεμώμενον πάντοτε.

— Ἀκούομεν περὶ μεγάλων συνεταιρισμῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀλλ' ὁ συνεταιρισμὸς τῶν τεσσαράκοντα πέντε Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐκ τῶν ὁποίων μερικαὶ εἶνε μεγαλῆτεραι τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ αἱ ὅποιαι ὑπόσχονται νὰ ἐξισωθῶν πρὸς τὴν Εὐρώπην

εἰς τὴν παραγωγὴν πολλῶν ἀντικειμένων, εἶνε σύμπτωμα πολὺ μεγαλητέρας σπουδαιότητος παρὰ οἱ μεγαλύτεροι συνεταιρισμοί.

Ἡ Ἀμερική, καθὼς πηγαίνει, θὰ ἔχῃ ἐντὸς μιᾶς γενεᾶς πληθυσμὸν ἴσον πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς Εὐρώπης, ἐξαιρουμένης τῆς Ρωσίας.

Ἡ ἐπιρροὴ μιᾶς ἠνωμένης ἡπείρου ἐπὶ τῶν μικρότερων χωριστῶν κρατῶν τοῦ κόσμου εἶναι ἤδη αἰσθητή.

Ἡ Εὐρώπη βλέπει τοὺς θησαυροὺς τῆς Τέχνης καὶ τὰς ἀτμοπλεῖκὰς γραμμάς της καὶ τὸ χρηματιστικὸν κέντρον νὰ μεταβαίνουν εἰς τὸν Νέον Κόσμον, καθὼς μετεβιδάσθησαν ἤδη ἐκεῖ τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὸν πλοῦτον καὶ τὸ ἐμπόριον.

Ἡ ἀλήθεια ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον γίνεται αἰσθητή, ὅτι ὁ βιομηχανικὸς ἀγὼν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν εἶνε ἀδιαρρήκτως συνδεδεμένος μετὰ τὸν πολιτικὸν ἀγῶνα καὶ ὅτι ἡ ὑπεροχὴ εἰς ἀμφοτέρω ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μεγαλύτερόν των.

Στρέφων τέλος τὸν λόγον πρὸς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Σκωτικοῦ Πανεπιστημίου εἶπε :

—Τὸ θέμα μου ἦτο ἡ μεγάλη βιομηχανικὴ ὑπεροχή, ἡ ὁποία ἄλλοτε ἦτο ἰδική σας, σήμερον δὲ μετεβι-

βάσθη εἰς τοὺς κατ' εὐθεΐαν γραμμὴν ἀπογόνους σας.

Ἡ παλαιὰ πατρίς εἶνε πολὺ μικρὰ διὰ τὰ παράγη ὑπὸ οἷουςδὴποτε ὅρους ὕλικὰ προΐόντα συναγωνιζόμενα πρὸς τὴν παραγωγὴν ἡπείρου μεγάλης σχεδὸν ὅσον ἡ Εὐρώπη.

Πᾶσαν σκέψιν περὶ ὕλικῆς ὑπεροχῆς πρέπει νὰ τὴν ἐγκαταλείψετε.

Ἀλλὰ ἡ σκέψις, ἣτις πληροῖ τὴν ψυχὴν σας καὶ ἀντηχεῖ εἰς τὴν ἰδικήν μου εἶνε, ὅτι δὲν ὑπάρχει ὕλικὴ ὑπεροχὴ συγκρινομένη πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν.

Τί σημαίνει ποῖον μέρος τοῦ κόσμου παράγει περισσότερον χάλυβα, σίδηρον, μαλλίον ἢ πλοῖα, εἰς σεῖς παράγετε τοὺς ἐπιφανεστέρους ποιητάς, ἱστορικούς, φιλοσόφους, πολιτικούς, ἐφευρέτας, διδασκάλους;

Ἄς παράγουν ἄλλοι ἐν ἀφθονίᾳ τροφὴν διὰ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἀρκεῖ ὅτι ἀπὸ σαῶς προέρχονται τὰ ἄριστα προϊόντα τῆς διανοίας, πρὸς τροφὴν τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ ὑψηλότερα ἠθικὰ παραδείγματα ἐκ τοῦ βίου ἀνδρῶν ὑπερόχων.

Ἄς διανέμουν μεταξὺ τῶν ἄλλα ἔθνη τὰ ἐπινίκια τοῦ ὕλισμου.

Ἄς μείνουν τὰ πρωτεῖα τῆς διανοίας εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, εἰς τὴν ἀγαπητὴν κοιτίδα τῆς

φυλῆς μας, τὴν Νέαν ταύτην Ἑλλάδα, εἰς τῆς
ὁποίας τὸν βωμὸν πᾶν ὅ,τι ὑψηλὸν καὶ ἀγαθὸν ἐξ
ὅλου τοῦ κόσμου θὰ ἔρχεται νὰ προσφέρῃ τὸν φόρον
τῆς εὐγνωμοσύνης, τοῦ θαυμασμοῦ, τῆς εὐλαθείας
καὶ τῆς ἀγάπης του!

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

1

Μεταξύ πόσων ωραίων νομισμάτων δὲν εὐρίσκει τις κίβδηλα ! Τὸ κίβδηλον νόμισμα τῆς ἐργασίας εἶνε ἡ κερδοσκοπία.

2

Θὰ ᾔτο μέγα λάθος, ἂν ὁ κόσμος ἐφόνευε τοὺς ἐκατομμυριούχους· αὐτοὶ εἶνε αἱ μέλισσαι, αἱ ὁποῖαι παράγουν τὸ περισσότερον μέλι.

3

Ἡ ἀληθὴς ἐκπαίδευσις δύναται ν' ἀποκτηθῇ καὶ ἐκτὸς τῶν σχολείων· ἡ μεγαλοφυΐα δὲν εἶνε ἄνθος φυόμενον εἰς ἀκαδημαϊκοὺς κήπους, ἀλλὰ φυτὸν ἄγριον, τὸ ὅποῖον βλαστάνει μόνον τοῦ εἰς τὰ δάση.

4

Πολλοὺς ἀνθρώπους συναντᾷ κανεῖς, οἱ ὅποιοι θὰ ᾔσαν ἐξοχοὶ καὶ θὰ ἐπετύγχαναν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου, ἂν καὶ οἱ ἄλλοι τοὺς ἐξετίμων κατὰ τὴν ἀξίαν, τὴν ὅποίαν οἱ ἴδιοι δίδουν εἰς τὸν ἑαυτὸν των.

5

Πολλάκις θ' ἀκούσης τὸ ἐσφαλμένον ἀξίωμα :

«Νὰ ἐκτελῇς τὰς διαταγὰς καὶ μὲ θυσίαν τῶν ἀνωτέρων σου.»

Μὴ τὸ κάμης.

—Μὴ ἐκτελέσης διαταγὴν, ἃν πρόκειται νὰ σώσης τοὺς ἀνωτέρους σου.

6

Μὴ λησμονῇς τὸ ῥητὸν τοῦ Προέδρου Γάρφηλδ :
«Ἡ ὠραιότερα κληρονομία δι' ἓνα νέον εἶνε ἡ πτωχεία.»

7

Ὁ οἶνος καὶ ἡ κερδοσκοπία εἶνε ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδις τῆς ἐμπορικῆς θαλάσσης διὰ πάντα νέον, τὰ δὲ συναλλάγματα οἱ ἐπικίνδυνοι βράχοι.

8

Εἶνε μέγα λάθος νὰ νομίζης ὅτι κερδίζεις περισσότερα ἂν ἐργάζεσαι διαρκῶς καὶ χωρὶς ἀνάπαυσιν. Ἡ ἐργασία ἔχει ἀνάγκην καὶ διασκεδάσεως.

9

Ὑπάρχει πάντοτε μεγάλη ζήτησις νοῦ· φρόντισε νὰ καλλιεργῇς τὸ προϊόν αὐτό.

10

Ὁ μέλλων ἑκατομμυριούχος φαίνεται ἐξ ἀρχῆς :

Ἐξοδεύει πάντοτε ὀλιγώτερα παρ' ὅσα κερδίζει.

11

Ποτὲ δὲν ἔλειψεν εἰς ἄνθρωπον ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν ζωὴν του, ἀλλὰ δὲν τὴν ἀντελήφθη, αὐτὸ εἶναι τὸ λάθος του.

12

Μὴ παρασύρεσαι ἀπὸ στενοχωρίας καὶ μὴ μεμψιμοιρῆς εἰς τὴν ἐργασίαν σου. Ἀποδίδω τὴν μεγαλήτεραν ἐπιτυχίαν τῆς ζωῆς μου εἰς τὸ ὅτι ἐτίναξα τὰ ἀτυχήματα ἀπ' ἐπάνω μου καθὼς ἡ πάπια τινάζει τὸ νερὸν ἀπὸ τὴν ῥάχην της.

13

Ἄμα ἐπιδοθῆς εἰς ὠρισμένον κλάδον ἐργασίας, ἀποφάσισε νὰ πολεμήσῃς μὲ θάρρος· νὰ ἐφخرμόσῃς πᾶσαν βελτίωσιν, νὰ μεταχειρισθῇς τὰ καλλίτερα μέσα καὶ νὰ ἐμβυθύνῃς εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς ἐργασίας.

14

Ἐχε συγκεντρωμένα τὰ κεφάλαιά σου, τὴν ἐνεργητικότητά σου, τὴν σκέψιν σου, εἰς μίαν μόνην ἐργασίαν. Ἐναυάγησαν αἱ ἐπιχειρήσεις· ὅσαι ἐσκόρπισαν τὰ κεφάλαιά των, τὸ ὅποιον σημαίνει ὅτι ἐσκόρπισαν καὶ τὸν νοῦν των.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Πρόλογος	ε'.
Βιογραφία τοῦ Ἀνδρέα Καρρέγη	7
Τὰ μέσα τῆς ἐπιτυχίας	18
Ἐργασία ἢ ἐπιχειρήσεις	25
Τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις	33
Διαφορὰ ἐπαγγελματίων	39
Ὁ Τρίπους	45
Ἡ οἰκονομία ὡς καθῆκον	48
Ἡ οἰκονομία ἔχει ὅρια	51
Ἡ χρῆσις τοῦ πλούτου	54
Ύλική καὶ πνευματικὴ ὑπεροχὴ τῶν Ἑθνῶν	63
Σκέψεις καὶ γινῶμαι	73

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΕΤΕΙ 1894

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : Ἐν Πειραιῇ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Ἀλεξανδρεῖα, Χανίοις, Ἡρακλείῳ

Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον Δρ. 1,000,000
Ὁμολογίαι Φρ. Χρ. 2,500,000 ἐξοφλητέαι ἐν ἔτει 1924
Αποθεματικὸν Κεφάλαιον Δρ. 4,678,872

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ προεξοφλήσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, ἀνοίγει τρεχουμένους λογαριασμοὺς ἡγγυημένους καὶ ἐν γένει ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τραπεζιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ συμφερωτάτους ὅρους. Δέχεται χρεώγραφα πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων. Δέχεται καταθέσεις χρημάτων πληρῶνουςα τόκον :

3 ⁰/₁₀ εἰς πρῶτην ζήτησιν

3 ¹/₂ ⁰/₁₀ διὰ καταθέσεις ἑξ μηνῶν

4 ⁰/₁₀ διὰ καταθέσεις ἐνὸς ἔτους

5 ⁰/₁₀ διὰ καταθέσεις δύο ἔτων καὶ ἐπέκεινα

Διὰ τὰς εἰς χρυσὸν καταθέσεις πληρῶνει τὸν αὐτὸν τόκον, ἀποδίδωσι δ' αὐτὰς αὐτοουσίως.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Πᾶσαι αἱ ἐργατικαὶ τάξεις δύνανται καθ' ἑκάστην νὰ καταθέτωσι τὰς οἰκονομίας των εἰς τὸ Ταμιευτήριον τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν πρὸς ἀσφαλῆ φύλαξιν καὶ ἀπολαυὴν τόκου 4⁰/₁₀ μετὰ τοῦ δικαιώματος ν' ἀποσύρῳσι τὰ χρήματά των εἰς πρῶτην ζήτησιν. Οἱ τόκοι τοῦ Ταμιευτηρίου ἐξαιρετικῶς ἀνατοκίζονται κατ' ἔτος προστιθέμενοι εἰς τὸ κατατεθειμένον κεφάλαιον. Καταθέσεις εἰσὶ δεκταὶ ἀπὸ 5 μέχρι 2000 δραχ. Εἰς τοὺς καταθέτας δίδει ἡ Τράπεζα ἐντυπον βιβλιάριον, ἐν ᾧ ἐγγράφονται τακτικῶς ὅλαι αἱ καταθέσεις καὶ ἀπολήψεις.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν κέκτηται εἰδικὴν αἵθουσαν θησαυροφυλαχίου ἐκτισμένην μὲ πλίνθους καὶ χάλυδα, κατὰ τὸ τελειότατον Ἀγγλικὸν σύστημα Chubb, προφυλαγμένην ἐντελῶς κατὰ τοῦ πυρὸς καὶ φρουρουμένην διαρκῶς ἡμέρας καὶ νυκτός.

Δέχεται δὲ ἐν αὐτῇ πρὸς φύλαξιν χρεώγραφα, ἀξίας καὶ πᾶν πολῦτιμον ἀντικείμενον. Ἐνοικιάζει χρηματοκιβώτια πρὸς δρ. 3—10 κατὰ μῆνα, ἅτινα εἶνε προσιτὰ εἰς τὰς ὥρας καθ' ἃς λειτουργεῖ ἡ Τράπεζα.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν διαθέτει ἐν ταῖς γραφείοις αὐτῆς ἰδιαιτερον διαμέρισμα διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι παρεπιδημοῦντας κ. κ. ξένους καὶ χομιστὰς πιστωτικῶν ἐπιστολῶν, μετὰ ἰδιαιτέρας ταχυδρομικῆς, τηλεγραφικῆς καὶ τηλεφωνικῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐν γένει παρέχει αὐτοῖς πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς διεξαγωγὴν τῶν τραπεζικῶν ὑποθέσεων των

ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1903

- 37) Αἱ Ὁρνιθεὶς ἐπὶ Γεωργίου Δροσίνῃ.
- 38) Γενιόνιδαι κατὰ τὸ Γαλλικόν, ἐπὶ Α. Ο.
- 39) Τὰ Γάλα ἐπὶ Ρ. Δημητριάδου.
- 40) Οἱ Ἀργοναῖται κατὰ τὸ ἄγγλικόν ἐπὶ Μιχ. Κωνσταντινίδου.
- 41) Ὁ Καθαρὸς ἄῃο ἐπὶ Α. Πρωτοπαπαδάκη.
- 42) Οἱ Τοεῖς Ἰερόδοχοι ἐπὶ Α. Διομήδους Κυριακοῦ, καθηγ.
- 43) Οἱ Μετανάσται ἐπὶ Ε. Σ. Λακούδη.
- 44) Ὁ εἶνος ἐπὶ Σ. Λασιώτου.

1900—1902

- 1) Ὁ Οὐρανός.—2) Ἡ Ἑκκλησία μας.—3) Ἡ Γῆ τοῦ πυρός.—4) Ὁ Ἀνθρωπος καὶ τὸ δῶμά του.—5) Τὰ ἠφελειώτερα πενή.—6) Ὁ Στρατιώτης.—7) Ὁ Ὑλικὸς κόσμος.—8) Τὴ καθήκοντα τοῦ πολίτου.—9) Ὁ Μικρὸς Πλούταρχος, Α'.—10) Ἡ Ἑφοπλή.—11) Ὁ Κῆρ Σίμος.—12) Ἡ Ἀκοδόπολις τῶν Ἀθηνᾶν.—13) Αἱ Μελιδναι.—14) Ἡ Αἴγυπτος.—15) Ἡλιος, Ζωὴ καὶ κίρησις.—16) Τὰ ἑλληνικά γράμματα.—17) Νοθεύματα καὶ Μικροδναι.—18) Ὁ Γεωργός.—19) Ὁ Πολύμχος.—20) Ὁ Μικρὸς Πλούταρχος, Β'.—21) Ὁ Κροσσὸς.—22) Ἡ Βασιλειάδα Βικτωρίας.—23) Ὁδονόος τῆς Οἰκοδεσποίνης.—24) Ὁ Ἑθνικὸς Πλοῦτος, Α'.—25) Μάστορας τῆς Ἐπιστήμης.—26) Ἡ Ρωμύδα.—27) Ὁ Ἑθνικὸς Πλοῦτος, Β'.—28) Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος.—29) Τὸ Δένδρον.—30) Ἰστορία ἐνὸς πλουτίου.—31) Προδῆται βοῦθται.—32) Ὁ Μικρὸς Πλούταρχος, Γ'.—33) Ἀνέκδοτα ζῶων.—34) Τὰ ἄνθη.—35) Βενιαμὶν Φραγκλῖνος.—36) Ὁ Βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Πόμος ΒΨΠΑ τοῦ Ἑλλήν. Κράτους.—Ἀπαλλοτρινοῦνται ταχυδρομικῶν τελευτῶν τὰ ἐπὶ τοῦ Συλλόγου ποδὸς διάδοσιν εἰσελθόντων βιβλίων ἐκδιδομένων καὶ ἐντὸς τοῦ κράτους ἀποστελλόμεναι ταχυδρομικῶς βιβλία αὐτοῦ.

Πόμος 203 τῆς Κοινητῆς Πελαγονίας.—Ἐπιτρέπεται ἡ ταχυδρομικὴ ἀποστολὴ εἰσαγωγῇ καὶ κυκλοφορία ἐν Κράτει τῶν βιβλίων τῶν ἐκδιδομένων ἐπὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου ποδὸς διάδοσιν εἰσελθόντων βιβλίων.

ΔΕΙΤΑ 40

Γραφεῖα ὁδὸς Ἀκαδημίας 42